

FS

1880

2

№ 1080/9.

წერაკითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების გამოცემა № 3.

საქართველოს
საზოგადოებრივი
საბჭო

ი გ ა ვ ა რ ა კ ნ ი

ჭრილ ფიგისაგან

მე

სიბრძნესი სიკრუიდან,

ბალახილი

თ. რ. ერისთავისაგან.

კ. 11.315
2

თბილისი

1881

899.962.1-1

ი გ ა ვ ა რ ა ტ კ ნ ი

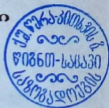
კრილოვის საგან,

და

სიბრძნესიერუიღვან

ბალეჰსილი

თ. რაფიულ ერისთავისგან.

K 11.315
2

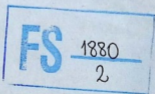
თბილისი 1881,

საქართველოს
საქართველოს

საქართველოს

საქართველოს

II, 97, 147 გ. (18x12), [ბ. 4. 7.]

Дозволено цензурою Тифлисъ 8-го августа 1881 года.

წინასიტყვაობა.

მნიშვნელობა იგავ-არაკისა არის—ღვეწა ბოროტ-მოქმედებისა და განსწორება ადამიანის მრუდი და უსაქციელო სხეობისა.

ქართულს ლიტერატურას აკლია ამ გვარი იგავ-არაკები.

მქონდა რა სახეში განსვენებულის ი. კრილოვი-საგან შეკრებილნი საუკეთესო იგავ-არაკები: ეზონოსისა, ლაქონტენისა და სხვათა ჭილოსოქოსთა და ჩინებულათ გალექსილნი მისგან რუსულს ენაზედ; აგრეთვე მრავალნი, ესე გვარნი, მისგანვე შეთსხულნი,—ვისარგებლუ ამით და გამოფერებუ მათგან, ისეთი იგავ-არაკები, რომლებიც უფრო დაუახლოვდებოდნენ ჩუქნის ხალხის ნაკულლოვანობის სურათებს და უფრო გამოინატებოდნენ ქართულს ენაზედ, მჭევრათ და მღაბიოთ. ზოგი მათგანი გადაუთარგმნე და ზოგი გადავაკეთე, და ვუვლა კი გაუღექსე, მოსწავლეთა ურმათათვის, იმ განზრახვით, რომ მათ, სიუმაწვილიდგანვე, შეისწავლონ

და გაივარჯიშონ, ადვილათ, მიმოხვრნ ქართულის
 ენისა, დაინახსოვონ შნიშვნელობა იგაგ-არაკისა და
 დაინერგონ გულში, თუ ვითარ სასაცდილოა ადამიანში
 საკიცხავი ნაკლულოვანება და მრუდი და უსაქციელო
 წნეობა, ან, ვითარ სასიზღარია ბოროტეული მოქმე-
 დება, ბოროტისავე და უხასიათო კაცისა.

იმავე განძრანსვით გამოჰკრიბე თხუთმეტი რწეული
 იგაგ-არაკი, საბა ორბულიანისაგან შედგენილის „სიბ-
 რძნე-სიცრუსაგან“ და ესენიც კავლექსე.

ეს მეორე გამოცემაა, უფრო სრული და შესწო-
 რებული.

ამ გამოცემისათვის მთელი ძალისხმევა მიმართულია იმისათვის, რომ გამოცემა იყოს სრული და შესწორებული. ამ მიზნისათვის მთელი ძალისხმევა მიმართულია იმისათვის, რომ გამოცემა იყოს სრული და შესწორებული. ამ მიზნისათვის მთელი ძალისხმევა მიმართულია იმისათვის, რომ გამოცემა იყოს სრული და შესწორებული.

გლეხი კაცი და მელა.

გლეხი-კაცი მოდიოდა, შემოეყარა მელასა,
თავი დაუკრა, დაუწყო მუსაიფი კუდგრძელასა:
ნათლის დედა ჯღუგრძელოს!
ღმერთმა ჭკვასედ დაუეხოს! . . .

სად უოფილხარ, რას დადიხარ, რას სუნსულებ, შე გულკვდარო?
ჭურდობისთვის სული მიგდის, ჯგრე უნდა სულ იპარო? . . .
მებრალეები, მეწყალეები, სწორეთ მე და ჩემმა სულმა! . . .
მართაღს გეტყვი მე პირშია, თუნდ გამლანძღო გულმონსულმა;
შენს სელობას სირცხვილი სდეკს, საფრთხეა და არ ჰქვს სვაკი,
მასთან ცოდო დიდი აქვს, ყველასაგან სავიცსავი,
მუდამ ფრთხილობ არ დასტოვო, საქათმოში, მრეში ტყავი,
უშიშრათაც სადილ-ვასშემს, ხომ ვერა სჭამ, შენ, ბუნავი! . . .

ამ ტანჯვათ ვი ღირს ყველა ქათმეზი? . . .
— რა ვქნა, ნათლიავ, — მაუგო მელამ —

გაგიგონია ტუული სმები. . .

უბათ ამომიღო, ვსედავ, სულეველამ . . .

მგლები ცოდოც კი მე შემომწამეს,

ტუულის ცილით ბევრჯერ მწამეს! . . .

ჩემი სამართლე შენ რომ იცოდე,

ჩემის ცოდვისგან უნდა იწოდე! . . .

ობლების უოლა და გაჭარვება, ღმერთს გუფიცები, ძრეულ მსელა!..

რა ვქნა, მე ვსედავ, რომ ჭურდობაზედ, უნდა ავილო ესლა სელაია...

თულა ვიქურდო, ჩემო ნათლიავ, მაშინ მოგიკვდეს შენი მელაია!..

«თუ საქმეს იტერ შენ მადლიანსა,

— მიუგო გლესმა, წმინდის გულითა—

მე ჰურს გიშოვნი სამართლიანსა,—

არც გაუიდეინებ ამას იფულითა. . . .

მოდო ჩემთანა,—

უცსო სარ განა? . . .

შენ ჩაგაბარებ მე საქათმოსა,

თაგვეს ბერს გატმევ, მწონს და დოსა —

და იგორაკე, ჩემო მელაივ,

როგორც ერბოში კარგი უველია! . . .

შეკრეს პირობა,

რომ გულ-მკირობა,

არ შემოსვლოდათ ნათლიეებსა,

არ გაუეცხათ მეტორეებსა,

უუმაგიროდ დადგა მელაია. . . .

(ან უმაგირი რა სათქმელია? . . .)

მელამ დაიწყო უარბულობა,

გასუქდა მელა,

(ჭკვირობს სულ უველა. . .)

მაგრამ სამართლე ვერ მოიხელა! . .

დადგა გულზედ მის ღუქმა წმინდა,—

მოუპარავი ლუგმა მოსწეინდა! —
 და გაათავა მით სამსახური,
 რომ, ერთს ბნელს ღამეს, ჩუქნი მსახური,
 ადგა, მოისმო ტეიდგან მუღები
 და უკვლავ ქათმებს დასურა უღლები! . .

სინიღისის მექონესა, მუღამ ავი საქმე სმულსა,
 აკესა კაცსა, ავი სიტყვა, ურჩევისა სულსა, გულსა! ა
 ქურდს ქურდობა ურჩევისა, მამის სულსა დედის სულსა,
 თუნდა მილიონი მასცე, არ მოიშლის ის სუნსულსა! . . .

ს ა ს ა ნ დ რ ე ბ ი

მაიმუნმა, დათვმა და თხამ მოიწვიეს ვირო,
 იშოვნეს დათვი, ქამანხა, ნალარა და სტვირო.
 სასანდრობა დააპირეს, დასსდნენ ცაცხვის ძირსა,
 დაუკრეს, დაჭკრეს, გაუსუეს, ჩაჭბერეს საყვირსა. . . .
 — დმოცათ, მშებო — ყვირის თხა — აი, სათაბადა! . .

ჩუქნი დაკვრა რას ივარგებს, სსდომა შეკვეშადა. . .
 დათვო, ბიძიაკ, აქ მოდი, გკერდო მოუყექ სტვირსა.
 მეც ახლო წამოუჩოხდები, მსარს დაუჭერ ვირსა. . .
 მაშინ ჩუქნი სასანდრობა გაშტკრებს უკვლავს,
 მთა და ბარი ატეკვება, ტეერ დაიწყობს ღსქანს. . . ა
 ადგილები შეიწვალეს,
 საკარავი არ შეიწყალეს,

წაუსკეს და წამოუსკეს,
 დაჰბერეს, დაიხს ამოუსკეს,
 მაგრამ მათი საზანდრობა,
 იყო მხოლოდ ეურთა მტრობა! . . .

«მოიცათ, ძმებო, — იძახის ვირა, —
 აბა რა არის აქ გასაჭირი? . . .
 ასე კი არა. . . ჩვენს დავსსდეთ შვერივით. . .
 ნუ მოგვეშრობით საქმეს გულ-ცივით. . .
 დაუკრათ მძიმეთ, წყნარათ და წყნარათ
 და შაშინ ჰინსავით. . .»

ჩამოსსდნენ შვერათ,

მაგრამ არ იქნა, ვერ ატებეს სმენა,
 შემოკრათ შიგოთი და წყენა. . .
 ამ დროს, უცრათ, გაჩნდა ბუღბული. . .
 შესძახეს ეკელამ: აცნობე სული!
 მიიღე მტირე რამ მოთმინება . . .
 გესურს საზანდრობა და მოღსინება. . .
 ეკელა ნაირი გვაქვს საკრავები:
 დაფი, ჭამანსა, სტვირი, ნაღარა,
 და დაკვრატ ვიცით, — სსდომა ზღარა. . .
 ველარ გავართვით ამას თავები . . .
 გვასწავლე სსდომა. . .»

მაშინ ბუღბულმა,

მიუგო მხეცებს: «ეკელა სულდემულმა,
 ხამს იქონიოს ცოდნა ჭ გულა. . .

(ასეა თქმული. . .)

და უნდა ჰქონდეს საზი ეურები. . .

უმიასოთ კი, თუნდ მწკრივით დასსდეთ,
 გერ ისანდრებთ, თუნდ ჟაფით გაწუდეთ,—
 მანც ღარსებით მსეცნია—ვირები! . . .

მ გ ე ლ ი დ ა მ ე ლ ა .

გაკვიტებთ, რაც არ გეინდა,
 მარდათ, სისარულით გავსცემთ,
 გამოსადეგს არ ვის მივსცემთ,
 გინდა იუოს მკელი წინდა.

ჭათშით გამოძღა მელა
 და მოიღერა ეელა;
 ზოგა კიდეც შეინასა, ზედ წაიფარა ღელა,
 თითონ თივის ძირს წამოწკა,—თაკს წამოადგა მტელა.
 ენათლი ჟაღაბო, არ გებრალეები? . . .
 — მტელმა შესაიგლა მამლარს მელასა—
 შიმშილით ვეკდები . . . სულ ეველა მტლები
 ძრწიან,
 დაწრწიან,
 ჭშიანთ ეველასა . . .
 მწეესებს არ სძინავს,
 მალელები ღრინავს,
 ღამის შიმშილით სული გამკარდეს! . . .
 მიშველე რამე,
 ღმერთი იწამე,

გადამარჩინე ამ სანძინელს დღეს. . . .
 უნებ წამოსტა მელა ცბიერი
 და მოასსენა:—«ვაჟ შენს მელას! . . .
 როგორ დადისარ ზგრე მშვიერი?—
 შიმშილი, ვიცი, ძრეულ მსელია. . .
 ხომ დასუსტდები? . . . გუქი ზგტვივა. . .
 აი, სათლიაჲ მძირთვი თივა! . . .
 თუნდ მთელი ძირი . . .
 ნულარას ჩივი, ნულარა ტირი. . . .

მაგრამ ჩუქნ ვიციით,
 ძალიან მტვიცნოთ,

რომ მკელი თივას ვერ მოინულებს. . .
 (არც უჭამით თივის დღეში მკლებს. . .)
 რომ მკელს თივისაგან ასტვივა ენა,
 რომ სორცი უუობს, თუ გინდა ძალი
 მაგრამ მელამ არ გაისსენა,
 იქ შენასული კარგი დედალი! . .

ასე, ამ გვარად, მელამ, სათლია
 მოითათბირა, დაიმადლია,
 საწყულს გუფს დავი არ დაანინა—
 და უვასშმოთ კი გაგზავნა შინა! . .

. . . მკლებს მკელი თივისს მძირთვი

მკელი თივისს

მკელი თივისს

ევაგი ღმელა.

ერთსელ ერთს ევაგსა,
 შავ-ჭრელსა, ავსა,
 (რომელიც არის წიწილის მტერი,)
 სადღაც ეშოვნა ყველის ნაჭერი,
 ნისკარტით შავრა ჩასციებოდა,
 აჯდა სეხედა,
 კენწეროჲდა
 და იქ საუზმეს ემზადებოდა. . . .
 ამ დროს გამოჩნდა მცნთური ძელა, —
 მოცუნდულებდა აქ ნელა, ნელა. . . .
 ძელიას ეცა ყველისა სუხია,
 შესდგა, გატრუნა, განაბა სული! . . .
 თვალს არ აშორებს ამ ევაგს ძელია. . .
 (აბა, შიმშილი ასე ძნელია!)
 და აქნევს გუდსა ეშმაკურათა. . . .
 თავი ახვენა ევაგსა ძმურათა,
 უქადის დიდსა ერთგულებას.

და მოჭევა, ესრეთ, მისსა ქებასა:
 არა კარგი რამ ხარ, ჩემო დანავ!
 შენ გქნაცვალოს ჩემი თავია!
 სად დაიბადე, აგეთი შენა?
 ნეტა ვიცოდე, რამ დაგაშვენა? . .
 ერთი უუურეთ რა ღამისა,
 რა ტურფა არის და რა ნაზია! . .
 შესედეთ ერთი, რა კისურია,
 რა მხატვრის კალამს დაუწერია?! . .
 შესედეთ ერთი, რა ხალეზია,
 რა თვალეზია, რა თვალებია! . .
 რა ნისკარტია, ვიშ რა ფრთებია,
 გარდნი, იანი, მათთან კრთებია! . . .
 მაგ შეკნებასთან—აღარ უნდა თქმა—
 ვინც გეკნება ანგელისის სმა! . . .
 ამდენ კეთილთან, თუ მღერატ იცია,—
 მაშ აღარ უნდა აღთქმა და ფიცი,—
 ჩუწნ გვეყოლები მიფრინველთა შეუად. . .
 მე ვინც მსოფლოდ ძალღური ეყიფა,
 მაგრამ შევიძლებ დაფასებასა
 კარგის გალობის. . . ვიტყვი ქებასა! . .
 მაშ მიუპ ერთი, დიდი წყალობა,
 მასმინე შენი კარგი გალობა! . . .
 ამ გვარის ქებით, ჩუწნს სულელს ევაგსა,
 თავს-ბრუ დაესსა . . არ იღებს ხმასა. . .
 ბოლოს უცრათ,
 (გგონებ უმეცრათ)
 სისარულითა,
 წმინდის გულითა,
 შესწავლა მწარეთ! . . გაჭკარდა ეკელი!

ამას შელიამ აუსო სელი
 და გაქცინა, როგორც ბუმბული. . .
 ყვავი კი დარჩა შირ დაღებული! . . .

ცბიერება და შირ-მოთხეობა,
 ყველამ იცის რომ მკენებელია,
 ვერ გავასწორეთ ჩუქნი ზნეობა,—
 გამარჯვებული რჩება შელია!

ც ნ ო ბ ი ს მ ო უ ვ ა რ ე .

ქალო სად იყავ? . . .

— იმ-სეუმიშია.

ნეტა რა სასე მოწამლულშია? . . .

— არა არა ვნასე. . . რა გითხრა, ქალო? . . .

ან როგორ უნდა ჩამოგიტვალა? . . .

ბუნებას რა არ გაუხენია! . . .

თვსი ძალა, ზედ, დაუხენია! . . .

რა მსეცებია, რა მიფრინვლებია,

ბუზი, ჰეპელა, ჭიანჭველებია! —

სსკა და სსკა იფრათ მოახათებენ,

იჭიშებიან, მოკამათობენ. . .

ზოგი ზურმუსტს ჭკავს, ზოგი იგუნდს . . .

რომ გადაჭსედო ჰეპელების გუნდს, —

ზოგი ლურჯია, ჭრელი და შავი,

ზოგი წვრილია, ვით ქინძისთავი,
 ზოგს ზედ ჰყრია თეთრი სანლები . . .
 სპილო არ ნახე? . . . თითქოს დევი . . .
 — «უი, დამიდგა ორივე თვალები! —
 სპილო კი აღარ შემიძინეკვია! . . .»

ღო რ ი.

ერთსულ ღორი შეეთრია დიდი კატის კნოშა,
 ფეხის-აღვილს წაეჭკება, ცხვირი ჩაუო ორმოშა,
 მიატანა სანაგვესა,
 თხრა დაუწუო სანესკესა,
 მერე ჩაწვა გუბეშა,
 მოიტარტლა წუმპეშა,
 იქ სორცი ქამა დამპალი,
 და სულ ერთიან მოსკრილი,
 შინათკეს დაბრუნდა მურალი . . .
 გზაზედ მწუემში შეესესა,
 ჭკითხა: — «სად უოფილსარ, ღორო? . . .
 სად უოფილსარ ამ დროს, ბეჩავ? . . .
 სად დასკრიდსარ, ოჯახ-ქორო?! . . .»

ღორმა მიუგო: «არ სადა . . . ბატონიანთას გახლდიო . . .»
 მწუესმა სთქვა: — «თუ მართალია, შენ აგრე რაგორ წასდიო? . . .
 თურმე აქეს თვალ-მარგალიტი, თვარჩას არ უნდა ქებაო,
 ხალიხა, ოქრო და კერცხლი აუ თვალს არ ენახებაო! . . .»

სულ მიუჭარავთ! — ღორმა სთქვა — მთელი კნო დავიარე,
 გადავსწრივე, გადავკედე, გადავსწინქე, გადავსთსარე,

მაგრამ ძვირფასს განმეუღლსა, მე იჭ ვერსად შეკვეთრე! . . .
 სიმდიდრე იჭ ვერსად ვნახე, წუმპეთი კი გავინახე! . . .

გერვისა ვკადრებ მე ამ იჯაკსა,
 თუ არ კრიტიკოსსა,—მათგანსაც ავსა. . .
 მე ცხადათ ვხედავ,
 — და თქმასაც ვხედავ.—

რომ ზოგს კრიტიკოსს ნიჭი არ ახლავს:
 მართლ ავს ამხნევს, კარგს კი ვერ აგნებს. . .
 მაშ მისი გესლი, ჩუქნ როგორ მოგკვლავს?
 მისი კალამი, ჩუქნ როგორ გგავნებს?!

მ ე ლ ა ღ ზ ა ზ უ ნ ი,

— ესაით მირბიხარ ნათლი-ყვალბო? . . .
 ვინუნიმ ჭკითსა მელასა.
 ესამარე უნდა დავიალაბო,—
 მოვსმულელებივარ ვეკლასა! . . .
 უბათ ამომიღეს, თკალით შემჭამეს,
 ცილი მომიღეს, ქრთამი შემწამეს . . .
 ვილასაც ჭორი მოურთმია. . .
 არ დამეუენეს საქათმოშია,
 სადაც მე გახლდი დიდხანს მსახულათ. . .
 ვხედავ დამსახეს,—მერე რა რჯულათ?! . . .
 როგორ ვსცდილობდი,
 როგორ ვუფასილობდი,

მე იქ დავლავ ვანი და ღონე,
 შრომა კერაფრით ვერ მოკიფინე,
 ძილი არ მქონდა, და მოსკუნება
 და მევე შემსვდა ცილის-წამება,
 რისხვა, წამება. . .
 იუოს ღმრთის ნება! . .

მაგრამ, თუ ცილით კაცი ისუება,
 ვილა გამოვა, მითხარ მართალი? . .
 აბა, სადა სხანს აქ სამართალი? . .
 ქრთამი ავილა? . . გავეკიდი განა? . .
 ცილი იქნება—და ამისთანა?
 მე შენა გკითხავ, გიმოწმებ შენა,
 თუ გინასვიკარ ქრთამშია, მენა?
 — ანა, გენაცვა—სთქვა საზუნიაძე—
 თუნდ დაიფიცებს მთელი ღუნია,
 რომ შენსუდ ცუდი არ გაგკონოსთ . . .
 ჭორმა რათ უნდა მამ დაგაღონოს? . .
 ყური აგვივსო შენმა ქებას,
 ჩემი შეილების გასარებას! . .
 ქრთამი რას ჰქვიან? . . ვინ დაიყურა? . .
 ვინ ჭორიკანობს, ის ჰირ-წყლიანი?
 ეს კი მინასამს სამყურ, ოთსკურა,
 რომ ტუჩი გკონდა ბუმბულაინი! . .

ზოგსა თანამდებობაში,
 ვერ მოასწრობ ვერ რაში. . .
 აბაზს ნატრობს, ოსრაუს, კენესის,
 შემოგტირის თავის დღეში,
 მაგრამ ვიციით,
 ვიტყვი ფიციით,—

— მას არ ჰქონდა ფასი ხემისა,
 არც მოუყვა ცოლს მზითუეში. . .
 — ბოლოს, კსედავთ: სახლს იშენებს,
 კარგათა სკამს, კარგათა ჭსკამს,
 ჯოგებს იჩენს და დუქნებს სდგამს! . . .
 საქმით ქრთამს კერ დაუმტკიცებ, რადგან პლუტია-სკვიანი,
 თვალწინ კი გადავს იმისი ტუჩები ბუმბულიანი! . . .

ლომი წილა დობაში.

ლომი და მგელი, ძალი და ძელა,
 მუზობლათ იდგნენ ესენი უკელა.
 შეკრეს შირობა:
 რაც დაიჭიროს,
 მიახადიროს,
 სწორათ გაიყოს, რომ გუდუქირობა
 არ შეუვიდეთ ერთმანერთშია. . .
 არ ვიცი, რითა,
 როგორ, რა გზითა,
 ძელამ ირემი იგდო ხელშია. . .
 ამხანაგებთან გაგზავნა კაცი
 და მოიწვია, გაიყოს აწი. . .
 მოგროვდნენ უკელა, მობრძანდა ლომი,
 გაშალა კლანჭი, თუთთქოს აქვს ომი,
 ნანადირევსა გაუსო ხელი, —

გაგლიჯა ოთხსათ. . . უუურებს მეკელი. . .
 ეს მე შერგება ზირობის ძაღლი. . .
 — წარმოსთქვა ღომმა თვალის ბრიალით, —
 ეს მსკდა, როგორც ღომი. . . არ კიდე მალვით. . .
 ესეც მე შემსკდა, როგორც ძლიერს ბოტს;
 ამ ნაჭრისკენ ვი, ვინც წამოჭყობს ტოტს,
 გაჰ იმის დღეს! — დაუბნეჯ ტვინსა! —
 იმაჲედ ვიური სულუველას უინსა! . . .

ვირი და ბუღბუღი.

მუტრუგი შეჭსკდა ბუღბუღსა,
 და უთხრა: „შენებო სულდგმულსა,
 არვის უკებენ ხმასა,
 არვის უკებენ გალობას, გულმტვიუნუელათ თქმასაო. . .
 მეც გამაგონე ძამიავ,
 არც მე ვარ ძღერის ხამიავ;
 მეც დაკათასებ შენს ცოდნას, —
 არ ავიკიდე შენს ცოდვას! . . .“
 მოჭყვა ბუღბუღი: დაჭკივლა, დასტვინა, დააზრილა,
 ხან მალლა ფარდში ასწია, ხან წყნარათ ჩააწერაალა,
 ხან ძირს დაუშო ბუტბუტით, გაჩუმდა, შეიჭაჭანა! . . .
 ჰკლავ ტბილი ენა,
 არ დაუენა, —
 შორს მოისმოდა ბუღბუღის სტკენა:

ხან ამაყი, ზაკითანი, ხან წმინდა, ვით საღამურნი,
 ხან გლოვის სმათ, სეკდიანი, ხან ტუბილი და საამური! . . .

ტყვე ბანს აძლევდა,
 სიღ შეჩერდა,

ყველა მფრინველგმა გატრუნეს სული,
 მწუქსიაც კი თრთოდა
 და უცინოდა,

ვისთვისაც იმას უძგერდა გული! . . .

ვირმა ჩაღუნა თავი, დაბლა, ძირს. . .

(შეტი რა უნდა მოკვსთხოვოთ, ჩუქნ, ვირს? . . .)

ბოლოს მან უთხრა ამაყათ ბუღბუღს;

«მე გიგდებდი ყურს! . . .

შენი ჭება მსურს. . .

შენი გალობა—რომ ვსთქვათ—არა მწყენს! . . .

კიდევ მომტერის ძიღს. . .

მაგრამ,

ცოტა რამ,

რომ დაგესწავლა, შენ მამლისაგანა,

აკვაშენებდი,

დაკვაშენებდი,

შეიჭნებოდი შენც იმისთანა! . . . »

ცხრა მთას იქით გადაიკარგა ამის გამგონე ბუღბუღი. . .

ღმერთო, ღმერთო, აგვატყუე ჩუქნც ამ ნაირი მსაჯული! . . .

FS

1880

2

11.315
2

გლესნი ზ მდინარე.

გლესნი ტიროდნენს,

ასე სწიოდნენს,

მთამინებიდგან გამოსულები:

«ღარ შეგვრჩაო, სწორეთ სულები. . .»

რაკი რომ ცოტას წამოიწვიმებს,

სეკები, ფშები

და ლელოები,

ადიდებდიან,

აღუღებიან,

მოაგრობენ უშეკლებელ ქვებს. . .»

ჩანთქეს მათ ჩუქნი საცოხლოვრებელი:

კრუსი, ჭათამი-კვერცხის მდებელი,

ყანა, წისკილი და საჭიანელი. . .»

წავიდეთ ჩუქნი, იქ, მაკედრებელი,

რა მდინარეშიც ერთვიან ფშები,

ცოტი სეკები და ლელოები. . .»

დიდი მდინარე წუნარია, მშვიდი,

დარბაისული, ძრიელი, დიდი,

ზედ ჭალაჭებიც სდგას რამდენია,

მისგან აკლება, არ ვის ჭსმენია. . .»

უთოთ მათაც ის დაამშვიდებს. . .»

მივიდნენ წუალთან ისდიან ქუდებს. . .»

უცებ გლესებმა, იცით რა ხანეს?—

მათი ჭიანება იმ პატარა წულებს,

დიდ შინაარსთან მიჰქანდათ სულა! . .
 მასინ გლეხებმა წამოიძახეს:
 «ჩუწნი ამაგი სულ დაკარგულა! . .
 ან სამართალი აქ სად უნდა გვხვდეს! . .
 დიდიც უოფილა მცირის ჭკუასედა,
 რადგან უმცროსებს უეოფს შუასედა,
 რაც რომ მას ცოდვით შეუძენია! . .
 ასე უოფილა მათი თასება
 და სამართალი არ გველირსება,
 თუნდ აქ გავხერდეთ ჩუწნი დღენია! . .

მ ე ლ ა ღ ე უ რ მ ე ნ ი .

გენასში მელამ შატხედა, ეურმენი წითლათ ღუოდა,
 ბუსები შემოჭსეკოდა, ფუტკარიც იქვე ბზუოდა,
 აუარ-ჩამოურა, ვერ შესწვდა საწყალობელი,
 სთქვა: ამკვასეო სრულებით, არ წამიწყედება მშობელი! . .
 — არცა სჯობს ეგ სსვა ხილვებსა, —
 მასინვე მომჭრის კბილებსა! . .

მ ე ლ ა დ ა ვ ი რ ი .

«საიდგან მოხვალ, თავიქვილავ?»

— მელა ჭკითსავდა მუტრუკსა:—

აღარ ვმზერ შენსა ფუნდრუკსა, —

რათ დაგკვივიწუე დიდებილავ? . . .»

— რა კქნა ჩემო ნათლის დედავ,

— მან მიუგო მელასა—

ლომთან კიუავ ამ დილასა,

დაგკვიანდი, მეცა კხედავ. . . .»

«ლომთანაო?—ჭკითსა მელამ—

განა იქაც მისვლას ჭბედავ!

თუ აიგდეთ თავი უკელამ!

სითამამე გაქვს ეგ ზომი?

საშენოთაც გასდა ლომი?»

— რასა ბრძანებ ნათლის დედავ?—

სამჟურ ვნასე ზედისედა. . . .

რილას ლომი, რილას ცინა?

დაგარწმუნებ, ღმერთსა ვფიცავ,

აღარა აქვს ლომსა ძალა,

გაუთხედა და იმას ძალა!

ადრევე რომ დაიუვირებდა, — მთა დაიწუებდა წანწანასა,
გავრბოდი იმ მხეცინავან, მომყოლეებდა კანკალსა. . .

ასლავ კი გდა, როგორც რომ მოარი,

მოსუცებულდი, უღონო მძოვრი!

მისი არ მსეცს არ ეშინიან,

სამკვიროს ასლა უსდან:

ზოგი კბენითა,

ზოგი რქენითა! . . .

«თუ აგრე არის,—ჭეითხა მელამ—

შენგნით ხომ ღომის წუენა ძნელია? . . .

სსკების სიბრიეკეს როცა ჭსედავდი,

შენ მაინც ვერას გაუბედავდი? . . .»

— «რა ნაკლები ვარ მე მითომ სსკაზე! . . .

— წარმოსთქვა ვირმა ოხუნჯურ სმაზედ—

ორიოდ წისლი მეც უთავაზე. . .»

—

მანამ გაქვს ძლა, მანამ გაქვს ღონე,

სუსტნი არიან შიშისა მქონე,

და თუ ღვეცი, ვეკლაზე უწინ, წისლებს დაგაფელს სუსტი—

უსულა,

ვეკლა მოგდგება და დგობრიეკებს, ცუღიანი და მასთან უცულა! . . .

◆

გ ლ ე ს ი კ ა ც ი დ ა მ ა ლ ლ ი .

ერთსა გლესსა, მომჭირნესა, ჭონება რომ გაუდიდდა,
იჭირავა კარგი ძალელი და ამ გვართ გაურიგდა:

ზური აცნოს,

ბოსტანი რწუოს

და სხსლ-კარც მან დაიცოს.

იქნება ბრძანოთ: აშმის დამწერსა, ნეტა რა ჭ რა მოუწმისაშისო?
ბოსტანის მორწყვა ჭ ჰურის ცხოება ძალღისგან, აბა, ვის უნასამსო?

ვსთქვით ძალღმა შესძლოს,

უაროს ეზოს,

სსვა საქმის გი, რა გაეგება? . . .

თავი ვიძარტლო, მომეცით ნება. . .

მეც აგრე ვსყიდი უწინ, ეგება,

ბაგრამ შავიტყე, რომ ებროლიასა,

(ძალღებში ნაქებს, ზღუტს და ჭკვიანსა),

სამივ სეღობა თავსედ უღვია. . .

(აღისთვის, ვსედავ, რომ ეს ცუდია),—

ებროლიასა სამივ თანამღებობა გლეხიკაცისგან მიჭნიტებია

და ვამაგირი სამივ კაცისა, აშმისთვის, მარტო, ამ ძალღს ჭრებია! . . .

ყველა თერი ძრეულ კარგი!

— მან იტვირთა მძიმე ბარგი,

მაგრამ გლეხი, რაღას საქმობს?

რასა შერება, ნეტა, ამ ღროს? . . .

— იმან ცხენი მოამზადა—

და ხატობაში წაბრძანდა!

ამით საქმე გაუბრუნდა. . .

ხატობიდა რომ მობრუნდა,

ნეტა იცოდეთ რა ხასა. . .

(გაშტერდა, დალო ხასა! . . .)

არსად ჰური გამომცხვარი,

სულ გაუჭურდავთ სახლ-კარი,

ან ბოსტანი საღლა არი! . . .

შემოიკრა თავში ხელი,

ებროლიასა მიჭკარდა, ხელი:

— ძაღლო, რათ გამომჭერ ყელა? . . .

მე რა რიგათ შაკევედრე. . .

სასლი როგორ დამასვედრე? ! . . .

მაშინ ძაღლმა უმასუსა,

რაკი ნასა ალა სწუსა:

«ჰურის ცნობა არ ვინჩარე, რადგან ბაღს უჭირდა წყალი,
 შელამდა ბილიც კერ მოკრწვე, — რათ იქნება ჩემი ბრალი? . . .
 ჭურღებისაც მეშინოდა, სასლწყდ უფრო მჭონდა თვალი,
 მაგრამ სასლიც გამიცარცვეს, — რას ვიქმოდი მე საწყალი? —
 რადგან იმ დროს დავაპირე ჰურის ცნობა დიდი ძაღლის! . . .»

კ ა ტ ა დ ა ბ უ ლ ბ უ ლ ი .

კატა ბულბულს მიეპარა, ისეუმა და დაიჭირა,
 მას დაუწო ალერსები: (თან კლანსები გაუჭირა).

«სუ, ჩიტუნიაკ,

ნუ გეშინიან!

მე არას გერჩი თავის დღეშია,

არა გიშავს რა, შენ, ჩემს ხელშია;

არა მსურს შენი ტანჯვა და ცემა,

არც შეგჭამ, ჩემი გნუტების მზემა! —

ოღონდ იმღერე . . . გიჭებენ სტეკას . . .

შირველს მგალობლებს გიდრიან ენას . . .

მე მიჭო მეღამ შენი გალობა; —

მეც გამაგონე, მიყავ წყალობა! . . .

შენი გულისა,

შენი სულისა! . . .

შენ სმა თურმე გაჭეს ისეთი ტუბალი,

რომ კაცს მოუვა ყრყოლა და ძილი . . .

მოჭექე გენაცვა! . . რაღასა ნაზობ? . .

რაღას წრიბინებ და არ მალხაზობ? . . .

მაგრამ ბუღბუღი თრთოდა, გუთავდა,
კატის კლანჭებში ძლივსლა სუნთქავდა! . . .

«აღარ გაანბრეკე, მაშ, მაგ ენასა? . . .

— განიმეორა ხელ ახლათ ციცამ,—

ბრიყვი ფოთილხარ, გამქენსა ვუვიცამ! . . .

მაგით ატუეუბ შენ ჭკეუანასა? . . .

მარტო წრიბინი, მარტო ჩხაკილი? . . .

ხომ კნუტებისაგ მძაგს მე კნაკილი!

დაკრჩი მელასგან მოცრუებული—

და ამან უფრო მომიკლა გული! . . .

ვხედავ სტკენაში არ ხარ ვარჯიში,

შენ გალობისა არ მოგდგამს ჯიში! . . .

რახან არ იცი ძღერა საჩემო,

ვნახლათ როგორი გაჭკეს მაინც გემო! »

სთქვა და გამოხრა ჩვენი ბუღბუღი,

ნიშნათლა დაჭრჩა მარტო ბუმბული! . . .

ჭრიჭინა & ჭიანჭველა.

ხტუნია, ღეგა-ჭრიჭინა, მთელი ზაფხული გაღობდა,
 შეეჭნეოდა, დახტოდა, მანამ ბუნება სწყულობდა;
 ღსინობდა, მკალსა კერა რამ, კერ შეუსარა ბეწვია,
 უცებ შაჭსკდა, საბრალომ, ზამთარი წამოეწია!
 შემოჭკნა კელი, მინდორი, წარვიდნენ დღენი ღსენისა,
 ჭრიჭინას გამძსარებელნი, გამძქარკებელნი, სენისა,
 როცა მას, ყოველ ჭაგის ძირს, უსრულდებოდა წადილი,
 შხათ ჭჭონდა სასლი და ბინა, გასშმა, გინა სადილი! . . .
 გაჭრა ყოველი, დაზამთრდა, ჭრიჭინამ იგრძნო შიმშილი,
 აღარა გაღობს საბრალო, გამოეცაღა სინსილი! . . .

ან ღსინი რაღათ ეწვევა?

შიმშილით კუჭი ეწვება! . . .

დაღონებულმა ჭრიჭინამ მიჰმართა ჭიანჭველასა
 და ეკედრება: ნხათლიაჲ, შენი შვილების ღსენასა,
 მომსედე, ხელი გამიწეე, გამათბე, დამაჭურეო,
 გაზაფხულადის იოღათ წამიდე, მიმსასურეო . . .

ამისმა მსმენმა ჭიანჭველამ, ჭრიჭინას ჭკითხა წუნარათ:

— რას აკეთებდი, დაიჲ, მთელი ზაფხული ბარათ? . . .

რას აკეთებდი, დობილო? . . . სად მქონდა მოცაღებანი:
 ღილოში კსტოდი, კგაღობდი, თაჲს-ბრ-ეს მიხვეუდა ძნობანი! . . .

— «შრომის დროს, თუ გი გაღობდი—ჭიანჭველამ უთხრა მას-უსათ—
 მაშ წადი ახლა იცეკვე, — შიმშილისათჲს რას სწყუნარ? . . .

გ ე დ ი, კ ი ბ ო ლ დ თ ე ვ ზ ი.

ამხანაგებში თუ არა სუფევს სიუყვარული ღ სრული თანსმობა,
 იმათი საქმე უგულმა წაუბა, მაშინ იქნება მათი დამხობა!

თევზმა, გედმა და კიბომა,
 ჭირა აიღეს ძალიან ბლამათ:
 უნდა წაუღოთ ბარგი მთებშია,
 თუთონ შეეხენ შიგ ურემშია!
 თევზი იზიდავს მდინარისკენა,
 კიბო უგან სწევს, გედი—ცისკენა. . .
 არ იქნა საქმე ვერ მოაგვარეს,
 ურემი ცოტად ვერ გაზორეს. . .

თანსმობის გარდა, ვეკლს საქმეში, უნდა შესწევდეს კაცს ცოტა ბედი,
 აქ კი—არ ვიცი—დანაშაული, რომელი იყო: კიბო, თუ გედი! . . .

— დარჩა ეს საქმე გაუგებარი—

და დღესაც ბარგი, ისევე იქ არი! . . .

მ გ ე ლ ი ზ მ წ ე ე მ ს ე ბ ი .

მგელი საითლაც მოძუნსულედა, ცხვირის ფარესისკენ ჩამოიბინა,
 შაუსკრიტინა მემცხსკარეებსა, სადაც რომ იმათ ჭქონოდათ ბინა;
 შაჭსკდა, კარგი, დიდი, ბატანი, დაუგლავთ, მწკადებს აშიშინებენ,
 ქოფებს კი, იჭკე, ცხვირი მიწაში წაუყვიათ და, ჭკაკს, იბინებენ...

ამის მნახველმა,

წარმოსთჳა მგელმა,

გაჯავრებულმა, გულ-ამოსკვნილმა:

„ესლა სომ თავი წაგართოთ მიღმა,

მე რომ ეგ მეჭმნა—მომეწოდით,

ძალღი და კაცი დამესოდით,

ცას და ჭკეუანას ერთმანერთს ჭკრავდით,

დამეუენჯდით, მცემდით, თოფით მომკლავდით! . .

ბერიკაცი ღ მოჯამაგირე.

ბერი-კაცი მოდიოდა ტუიღვან, სოფლათ, შინა,
 მოჯამაგირე თან ასლდა მოუძლოდა წინა.
 ამით დათვი შეესენა, ეცა, ბერ-კაცს, მრეშა,
 საცოდავი წააქცივა, ამოიდო ქვეშა!

— აარიქა, თედო, მიშველე! — იძახის დათია —
 ნუ მიღლატებ, გენაცვა, მოკალი დათვია! . . .
 მოჯამაგირემ შექმართა აღმასივით ცუელი,
 ასეთი სტეიცა დათვს შუბლში, რომ განაზა სული! . .
 მერე სანჯალი გაიძრო, უფუკა ათვანა,
 დათია გადაარჩინა, სეღი გადაიხანა . .

დათია რაკი წამოადგა, მოსდგა თედუნა:
 ღანძლავს . . — თედუ ჩათვიქრდა და იქეჭავს თმასა! —
 — აზა, რა ქქენი, შე ვირო, რათ აიგდე თავი?
 მითხარ, რაზედ წამიხდასე მშვენიერი ტუავი? . .

გ ლ ე ს ი - კ ა ტ ი დ ა გ კ ე ლ ი .

ერთს გლესს შეუძვრა შიგ სახლში გკელი,
 სთხოვა მტრობისგან აუღო სელი.

«დაკმეგობრდეთო, — ეუბნებოდა —

ესლა სსკა ვარო, — ეფიცებოდა —

ამ ზაფხულს ტყავი, სულ გაკიძერო...»

გლესმა მიუგო: — «შე ჭკუენის მტერო,

გინდა მაცდინო და დამაჟურო?!..

გკელი-ჭრელობას,

გკელი-გკელობას,

სულ არ მოიშლის თავის დღეშია,

და თუ კერ დასდექ შენ, შენს ჭერქშია,

გერც შე გამიტან მეგობრებშია!...

გსედაგ რომ ტყავი შენ გაჭკეს ახალი,

გული კი, ისევე, მტრული და მყრალი!...»

ამ სიტყვით კეტი მოიგდო სელსა

და თავში სდრუნა შსამიან გკელსა!

ამ გლესმა ისევე ის იმყობინა,

რომ გკელს იქ სული გააფურთხობინა!...

მ გ ე ლ ი დ ა კ ა ტ ა .

მგელმა სოფელში შემოირბინა,—
 (უკან მოსდევდნენ მონადირეები)—
 ჭსურდა ეშოენა ძავარი ბინა
 და მათგან თავი გადაერჩინა.
 შემოჭსვდა კატა... ამიშველე დაო,
 — შესძახის მგელი ანტირები:—
 სად დავიმალა?... — ამენ ჩემო თაო!...
 — მიუგო კატამ—სუ სწუნხან ძმაო...
 აგერ ტიმოთე... მიდი წინ კარში,
 გომში შეგიუქანს,—დაადე კლიტე...
 ანა, დობილო! მე ამ სამთარში,
 მაგას მსუქანი ცხვარი მოვსხლიტე...
 — ამშ თუ გიშველის ჩუწნი ტეტიანა.
 ანა, თუ მდრუწოს თავში კეტიანა!...
 ეგეტ შემდურის ორს, სამს ცხვარსედა...
 მე ვერ გავივლი მაგის კარსედა...
 — აბა დემეტრეს, ან სესიას
 სთხოვე—ან ჭნასავ მათთან შიანსა,—
 კარგნი არიან ორივე ძმანი...
 ანა, დობილო, ამ გაზაფხულზე,
 მაგათივ ვიგდე ერთი ქოსმანი!...
 — ამშ, რას აზირებ გაჭირებულზე?—
 მღვდელს მინდ სთხოვე,—კარგი კატია...

«ამ წაფხურს—გიტისრა?—მირიელ მშოიდა,
შემომეკმა მივის ვაცია...»

მას შემდეგ, ჩემსედ, უკელვან ჩიოდა...»

— ნეტავი, სელათ, შენ ჩაკერბინა
დიაკვნისასა—თუ გინდა ბინა...»

«შემოდგომასე—გამიწურა ღმერთი—

მაგასაც ზეკარ ბოჩოლა ერთი!..»

— «მაშ, მითხარ, ვინა არ მოგიპარავს?..»

გოგიას იცნობ?.. ის დაგიფარავს...»

«გო...გი...ას?!.. რა ესთქვა?.. მოვტარე კრავი!..»

«რა გითხრა, მძალა,

აუღ ჭ სვავო!..»

თუთონ უოფილხარ სალსოან შირშავი,

ვილასგან ელი შემწეობასა?..»

მტერს ვინ გაუწევს მეგობრობასა?..»

ვსედავ, რომ შენთან არა ვინ სტეუა...»

ჩუჭნს სალსს ექნება იმდენი ჭეუა,

რომ დაგასიონ ზურგზედ ებ ტეუვი!..»

ამ დროს მოცვიუდნენ მონადირეები,

მგელს დაღეწეს ბრაზი კბილები!..»

ეს ზღაპარი კატის ჭ მგლის,

თუ ზნეობას არ შეკვიტვლის,

ამას მაინც დაგვასწავლის:

«ვინც რა სთესა, მას მომვის...»

მამუნო ჭ სარკე.

მამუნმა დაინახა თავის სასე სარკეშია,
 ჩაიღინა ჭ იქ მუღვეს დათვეს ტოტი წაჭკრა გვერდებშია,
 თან ჩაჭკითსა ჩუწი-წულითა: თუ გინახავს შენს ღღუშია,
 ამ ნაირი გონჯი ვინმე ჭ უმსგავსო მხეცებშია? . .
 ერთი შახე ამ მანჭიას, ნეტა რას ჭკავს ეს ახმანი?
 სარკეშიც რომ თავს იწონებს, სწორეთ არის გასაღასი! . .
 ამისთანა უსეიროს ნეტა ესლა არ შეეუროდი,—
 ერთი ბეწოც რომა კგანდე, უცებ ვაპრით გასაკდებოდი . .
 მგონია ჩვენს მეზობლებში ხუთიოდე ჭკავდეს ამას. . .
 თითო-თითოს ჩამოგითვლი, თუ კი გინდა ამ ერთს წამასა . . .
 აქ დათუნამ უხასუნა, პირუთნიველად მამუნსა:
 ახა თავი შეადარე მას, ვინც შენ სარკეში გმულსა . . .
 რაღა მეზობლები გინდა?—სწორესა სცნობ, თუ კი ცსურსა . . .
 მაგრამ დათუნას სიტყვა ასცდა მამუნის ეურსა!

ზოგიერთს კაცს რომ უწუნებ მექრთამობას, ბოროტებას,
 თავის თავზედ არ ღებულობს, არც კი იმცნევს დაცინებას;
 შენ რომ გიგოს ჩასძახოდე: რათ ჭკეხარო გამკვრულ მგელსა,
 ის იცინის, თავს მართლულობს ჭ პეტრეზედ იშკერს ხელსა!

მ ა ი მ უ ნ ი ლ ს ა რ კ ე .

მაიმუნმა თავის სსსე ღანსსა სარკეშია,
დათვის ტოტი ჭკრა, წასწურწულა: *ამ უცნაურს სსსეშია,*
თუ სცნობ ვისმე? . . ან რასა ჭკავს?—*იღმანსება, იგრიხება;*
მე რომ იმას ვკვანდე რითმე, *შიშით გული გაძისკდება! . .*
მაშინვე თავს დავისწობდი სირცხვილით და მწუნარებით. . .
რომ ვსთქვათ, ჩემს ნათლისდედებში, *იბოება, ამ გვარება,*
ხუთიოდე. . . თუ კი გინდა, *ჩამოგიტოვლი თუთო-თუთოს. . .*
აქ დათუნას ჩაეცინა ღ უთსრა მას:—*ვის არა სჯობს,*
ნათლისდედების თვლასა, *მიუბრუნდე შესნ თავს ცოტა. . .*
მაგრამ დათუნას სიტყვამ ჩაიარა ამაოთა! . .

ამ გვარს მაგალითს ჩწმზ ბეერსა ვსედავთ,
მაგრამ პირ-და-პირ თქმას კერა ვბედავთ,
ვერვინ ცნობილობს თავს ზღაპარშია! . .
სსკას კი დასცინის მთელს ამქარშია! . .
გუშინ არ იყო ვანოს ქრთამებზედ
ვეკლა ვვიროდა... ამისთანებზედ
თუთონ ვანო კი თვალს მიშვრებოდა
და გიორგიზე ითითებოდა! . .

ლომი & მგელი.

ლომი საუზმეს შეეჭროდა,
 მხიარული ჩნდა ნადირთა მეფე
 ბატკანსა ჭხრავდა ნადირთ სემწიფე. . .
 (კუჭში რავი არ ჩაეტეოდა! . .)

აქ ძაღლის ლეკვიც დასუნსულედა,
 სუფურის გარშემო დატუნტულედა,
 ბოლოს სამძვარსაც გადაბიჯა! . .
 ლომს კლანჭებიდგან ლუკმა წაგლიჯა! . .
 ამ გვარს ქვეყანუ არ გაწურა ლომი. . .

(ან კი რა იყო აქ გასაწურომი?
 ლეკვის გაწურომას, რათ იგადრებდა?
 (ან კი თავს როგორ გაუყადრებდა? . .)

ისევ წინარ-წინარა შეეჭროდა,
 სასუნე რისსკა არ ემჩნეოდა.

ამის მხასკელმა,

იჭ მუოფმა მგელმა

იფიქრა: «ლომი სუსტი თუაო,
 ჩემსედ გაწურომა არ გაუაო,
 მენ აკაგლეუო ერთს კაი კერძო,
 დღეს მიჩვენია, თუ გინდა კერძო . . .»

აქ წაიწოდა ბატკანისკენ ტოტი,
 მაგრამ უტანა ლომმა მგელს ურონტი,
 შუა გაგლიჯა საწვალობელი,
 შეახრამუნა თვისი მგმობელი,
 და ასე ბრძანა ლომმა—ბატონმა:

«ვის გაუბედა? ! . რისმა ხატრონმა? . . .
 ლეკვს რომ დაუთმე ტუტს & სულელსა,
 რათ შევარჩენდი თავსედას მგელსა?! . .»

ვირი და გლეხი.

გლეხმა ვირი ჩააყენა უარა ულათ ბოსტანშია,
 ვირი გასუქდა ძალიან, აღარ ეტყება კანშია,
 მებაღობს, გარბის, გამოარბის, ძილი არ მოსდის თვალშია,
 ფრთხილობს და აფრთხობს მფრინველებსა, მიერეკება კარშია! . . .

აღის ქონებას—ბოსტნეულს ცხვირს არ დაადებს არა სკამს,
 არც სხვაზედ ჭყიდის, არც სხვას ჭზუნობს, არც იღებს ვიღღოს
 და არც ქრთამს,

მაგრამ ბოსტანს რა მოიუყანს,
 (მოსავალს ზირი არ უჩანს),

რადგან ვირმა სირბილითა, ბოსტნეული სულ გაქვლა,
 ამოაგდო ვირი, ნესვი და კომბოსტო გაათსელა! . . .

გლეხმა კაცმა იზარალა, სისუსტით და სირბილითა,
 ვირმა კი ის ამოაგდო: ერთგულობით—სირბილითა! . . .

ბოლოს გლეხმა შეუძახა: «მე შენ არ შეგაბერდები. . .»

აილო კეტი და ვირისა, სულ აუჭრელა გვერდები! . . .

მეზობლები იმასოდნენ: «ვირს კარგა მოუვიდაო,

თუ ჭკვა არ მიუწვდებოდა, სხვის ბოსტანს რაზედ სცვიდა?! . . .

გინდ ჩამომართოთ ფიციცა,
 ვირს, არ ვინ ჭსარჩლობს ჩუქნეგანი,
 მაგრამ შემდგარა ისიცა,
 ვინც ვირს შიანდო ბოსტანი!

მკელი და წერო.

ჩუქს ვიციო, მოსდგამო, სისარბე მკლებსა... .

მკელი როცა სკამს, არ არჩევს მკლებსა... .

ერთს მკელს დაადგა ძვლი, შიგ უელში,

უწყალოთ ეგდო უდაბურს ველში,

ველარც სენუსოდა,

ველარც გინესოდა,

აბრიალებდა ცეცხლივით თვლებს,

კვებოდა, მაგრამ, — ვინ შეიბრალებს!... .

ამის ბედსედა გამოსნდა წერო... .

მკელმა ანიშნა: *ეარ დაგისტერო,*

შეიბრალეო,

შემიწყალეო,

მოდი, მიშველე, მომიხმარეო,

თორემ სიკვდილი მომიდგა მწარეო!... .

წერო მიჭკარდა საწყალობელსა,

უელში ნისკარტი ჩაუყო მკელსა,

(რომელიც ეგდო, როგორც რომ შთერაღი),

ისმარა ხერხი, ღონეც დიდძალი

და ამოართო ვეება ძვლი!.. .

მშინ წერომა არ დაუოგნა,

საქეიმოსი, ცოტა რამ თსოგნა,

მორიდებითა,

მოწიწებითა. . .

«როგორ მიბედავ?—იმასის მკელი,—

გადაირჩინე თავი სულელი

და მით არც კი ხარ შენ მადლობელი?! . . .

ერთი შესუდეთ ამ უღაპიასა?!

კისერი უგავს მიწის ქვასა. . .

წადი აქედგან! ნუ მიშეოთებ გუღს! . . .

არ ჩამივარდე მეორეთ სელში,

თორემ შენს ძვლებს კი, კისერს და ბუმბულს,

არ გავანერებ, იცოდე უელში! . . . »

უ ვ ა ვ ი ს ბ ა ს ა ლ ა .

ცოდეგან არწივი დაუშო და ბატკანი მოიტაცა,

მინამ მწეკმსი მოუსწრობდა, დაჩნსკა იმსს ზეცა. . .

უვავის ბასალამ შაქხედა, ჩაიცინა, გაიოცა

და სოჭკვა: «კლანქს კი არ გავისვრო, ასე მცირე კერძეუდ; მენა! . . .

ნათქვამია ძველთაგანა,

მდაბალსალსში — გლეხთაგანა:

ემარსკა კვამე დოსოვინაო,

ქურდობა ვკენ სბოსთვინაო! . . . »

სხანს სვაკებშიც სუსტობს ზოგი,

რომ თვალწინ ჭეკეს ცხვრისა ჟოგი,

და ვერ არჩევს ბატონს და უოხს,
 ეტანება ჭოროვას ჯ ნორჩს...

აი, მე კი, რომ მინდოდეს,

მწუქმსებს დაუყენებ შავს დღეს:

შეკინავარდებო თუ მსურსა

და ლუკმას აკვრამ მეფურის!...

ამ დროს აფრინდა ჭბარში ყვავი
 და ცხვრებს დასცქერდა, როგორც რომ სვავი...

დიდხანს არჩია მან დიდი კერძი,

ბოლოს შენიშნა მსუქანი ვერძი...

დაუშო დაბლა ფრთები, განსკები

და ცხვრის მატულს სტაცა მაგრა კლანკები!...

გაება ყვავი,

უტკო, ბედშავი!...

ბევრი იხსავლა და იფრთხილან,

უდროთ თავი გაიტიალა!...

მწუქმსმა დუქარდი გაუგდო ცხვარსა,

მატული შეართო ყვავს უმეცარსა

და რადგან იგი ჭბამკვდა სვავსა,

ორივე ფრთები შეჭკრიტა ყვავსა!...

საწულმა ყვავმა ბევრი იშეოთა,

მაგრამ ბაღს მისცეს სათამაშოთა!...

ჩქნნშიან ბატარა ქურდი, დიდი პლუტის მისდევს გზასა

და სადაც დიდს პლუტს გაუვა, იქ ვიბის ქურდს სთხრან

თვალსა!

მუნწი ჭქათამი.

მუნწი სცდილობს შექენასა,—
 მუნწობით ჭკარგავს ვეკლასა.—
 მე არ მინდა შემოგფიცოთ,
 მსურს იგავით დაგიმტკიცოთ.

იყო, კილაც, ერთი კაცი:
 არც მუშაკი, არც წარმადი,
 არც იცოდა სეფოსნობა,
 არც გაჭრობის ახლდა ცნობა,
 მაგრამ მისი წანდუსხები,
 განჯინები და ბოსხები,
 ფარხით, ნუსლით, კერცხლეულით,
 ოჭროებით, განძეულით,
 იკსებოდა, იკსებოდა! . . .
 (ვის არ გაუეკვირდებოდა? . . .)
 იკსებოდა ყოველ ღამე,

მაგრამ, ამდენის პატრონი, კაცი იყო—მუნწი რამე . . .
 ესეც შაიტყეს, რით იყო, შემქენი: განძის, კერცხლისა:—
 თურმე მას ჭკვანდა ქათამი, მდებელი ოჭროს კერცხისა! . . .
 სსკა კაცი, ვინმე, ამისთვის, ღმერთსა შესწირვიდა მადლობას,
 მუნწი კი, მისი თვალ-გული, სულ ვერ გაკძლო ამ მღვწობას! . . .
 იფიქრა: ქათამს დაკვლამო და შიგ ვიპოვი მადნსო,
 მაშინ ვიცხორებ რეულსედო, მოკვდები—თან ვინ მატანსო . . .
 დაკლავ ქათამი, კვერცხის მდებელი, მუნწმა ატკიცა მარდით უფრები,
 გუჭში მადანი კერსად უძოვა, დაურჩა მარტო შიგანურები! . . .

მკელი ჭკუკული.

მშვიდობით, დაო, მშვიდობით, — მკელი გუგულსა ეუბნებოდა —
 მოტყუებული თურმე კყოფილვარ, აქ მუუდროება შეგულვებოდა!..

ძალღით-კაცამდის მე შემდუროდნენ,
 მტრობდნენ და ჩემი სასსლი სწუროდნენ!...

ანგლოსათაც რომ გადავიქცეა
 არ მოიშლიან ცემას, კებნასა,

ამომამრობენ ჰირში ენასა,
 არც კი მაცლიან სადმე გავიქცე!...

— ესაღ მიბრძანდებით თქვენს ასე ჩქარა?...

— გუგულმა ჭკითსა, ბატონს მკელს წენარა,
 მორიდებითა,
 მოწიწებითა. —

ესაღ მივალ? — რაღა საკითსაჲია?...

მე თუ აქ ვიუჯ მკელი — სკავია,
 რილასთვს დავდგე ამ ქვეყანაში,

სასოთინებლათ მტრებისა თვალში?!...

მივალ ჰირ და ჰირ ბედნიერს საღსში,
 (აღმოსავლეთში,
 ან საბერძნეთში),

სადაც ვატნოვრებ ტეეში, ან სასლში,
 სადაც რომ კაცი — ანგლოსია,

ძალღი კრავის ტეევს შეუმოსია;
 ძალღმა არ იცის, არამც თუ კებნა,
 არც ეუვა!... მშვიდათ უჭირავს ენა...

მივალ, იქ ვბოჯ მუუდროებასა,

ნეტარებისა სიტყვობას! . . .

სადაც, წყლის ნაცვლად, რომ მოწინასწარებს,
წუერვილსა გისწობს, გულსა ახარებს! . . .

აქ კა დამეთხულები მძევს მუდამ ძალი,

აინაღ აინაღ თუ შემსუდეს მე ლუგმა ტყვიანი . . .

— ამშვიდობით! მტრამ . . . შენ ჩემს თავსო! . . .

გსედავ კბილებიც თან მიგაჭკს ძმაო?! . . . მტრის მტრის
მას ჩვეულებას თავს თუ ასებებ? . . .

სასიათისა? — ვარჯიშისებებ! . . .

— ამჩვეულობა? ! . . . არა, დობილა! . . .

— ამაშვიდობით! მტრამ . . . შენ ჩემს მშობილს! . . .

თუ არ დასტოვებ შენსა ბნელსა,

შემოგამტვრევენ ორსავე განებისა!

თუ იქაც იქენ, არაგორც აქ, ზვი, თით

შემოგესევა ეგ მსეში ტყვია! . . .

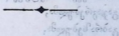
გინც სასიათით ცუდია — ნიოს იგონი
ბრტოტებისა ბუჯა? . . .

გინც ჩვეულებით გება — ღია მხარე
მისთვის უკედა ზირ შავია! . . .

იგი მუდამ აღჩენს სახსს, გულსაც მხარე
გარკს ვერ წესდავს, ყველას სძრისავს,

ყველას ვბენა ამას სწუერას, —
ლანძვას ის ვერ მოუღლია,

ყველას თვითონვე ეძღურას, —
ვერსად ვი ვერ გაუღლია! . . .

... მისი მუნ ი ზ ს ა თ ვ ა ლ ე ე ბ ი .

... მისი მუნ ი ზ ს ა თ ვ ა ლ ე ე ბ ი .
... მისი მუნ ი ზ ს ა თ ვ ა ლ ე ე ბ ი .

ერთს მაიმუნს, სიბერის დროს, თვალში დააკლდა ჩინია, სწუსს და იმასის: ერთ კვარტკარ, მხუობებს მცირე ფინია, რა მოვასერსო, არ კიცი? — ღამის დამებნეს ტვინია, მიკებენ სათვალეებსა და კემსად შამიძინია. . . .

გაგო კიდეც სწორეთა, თუ — აღარ მასსოვს — ჭორათა,

რომ თვალთ-სინთლის დაკლება აღამიანშიც სშირია და თუ სათვალეს სშირის, ბეცობა რღამკირია! . . . —

ადგა და ჩამოიხსოვს, სათვალეებს იშოვს, ათიოდ, კარვის მინისა, (წამალი თვალის ჩინისა.)

შოგს იკიდებდა გულზედა,

შოგი მოიბა უფლებდა

შოგს ჭსუნავს, შოგიერთს ჭლოკავს,

მაგრამ არ იქნა, სჯეროდავს,

არ გაუნათლდა დღეები. . . .

არ იქნა, არ გამოადგა, სამდენი სათვალეები!

— ამას ჩიოდან ბედშევი

სათვალეს, უგელა, მძრიელადიდებს,

რადგან უგელაფერს, თურმე აღიდებს,

მე კი არა ფერს არ მომქსმარა,

მეუო სიბრთევე, მოკტუჟუდი, კმარა!

გავკარებულმა,

გაბრახებულმა,

გადარეულმა ჩვენსმა მანსკამ,

იმ სათვალეებს სტატა კლანსკა

და ისე რიგათ ანარცხა ქვასა, გაშტერდებოდა სწორეთ კაცთა:
ეს ამოდენა სათვალეები დაფშენა, დაღეწა, სულ მტკრათ აქცია!...

... და ისე — ენა თანადგომისა

სოციურთთა, სოციურთის არ იციან ფასი, რაღაცაა ეს
იმათთვის უკელა ერთია კენჭი და ზღმისი; რაღაცაა ეს
თვთ უმეცრები აზრის, ჭლანძღავენ სწავლასა, რაღაცაა ეს
სათვალეს კი კუდზეთ იბმენ, ხან ურტყემენ ქვასა!...

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

... და ისე — მშენებელთა მათგან თანადგომისა

ს ზ ი ლ ო ს ა ე რ ი ს თ ა ო ზ ე .

...სიბერე თანებთან ერთად აწევს — მისი სული ინტელექტუალური მდგომარეობის მც...

ჩამომავლობით ვინც რომ დიდია

და ძლიერებაც თუ ხელთ უკდება,
 თუ ჭკვან არ შესწევს—მოასწავს,
 თუ გულ-კეთილობას—უფრო ცუდია.

...სიბერე თანებთან ერთად აწევს — მისი სული ინტელექტუალური მდგომარეობის მც...

სწილო იყდა ერისთავთ ერთს უდაბურს ტყეში,

კამბეჩი კატათ მოხანდა იმასთან სისყეში,

ჭკუანსედ ვი სუსტი იყო ამოღეს ლეში,

თუმიცა სწილო ჭკვით იქების, ვინით, თავის ღლეში...

მაგიერში ერისთავი კეთილი რამ ბრძანდებოდა,

ჭიანჭველას არ გასჭყლეტდა, ისე შებრძლებოდა!...

ერთს ღლეს ცხვრებმა ერისთავსა,

გულწირველსა და გულმართალსა,

შოართვეს არზა და სანივარი,

თხსი ჩასწერეს მათ სატკივარი:

ერისთავო გვიპეტრონე, მგლებმა სულმთლად აგვიკლესო,

ტუპვი აღარ შეგვარჩინეს, ბატონები სულ დაგვიკლესო!...

ამისმა მსმენმა შეჭყვირა სწილომ:

— მძცა, ისინი, როგორ დავხილო

და მაგალითით სხვაც გაგავრთხილო!...

რასედა ჭყველეთენ საწყალობებსა?...

ან გატრდვის ნება ვინ მისცა მგლებსა?...

ამ დროს წარმოადგინენ მგლები ერთათა

და მოასსიეს სწილოს ერთხმითა:

დეილო ბატონო,

ჩუქნო პეტრონო!

მკეღელი ღვინო.

მღიეროდ სშირათ აშობენ, მმლაგრიან და ავანა
 ზღაპრათაც ასე იტყვიან
 და ჩუენ ამ გვართ გვისსნიან,
 ვითომც უძღური ძღიერთან მარადის დამსაშკვა! . . .

ზაზანებაში, სიცხეში,
 ჩანჩქარის ახლო, დიდს ტყეში,
 კრაგი ჩაკიდა წუაღზედა,
 (მას სწუეროდა ძაღზედა)
 და მანამ იქ წუაღს დაღედა, —
 გამოხნდა მკელი,
 ცხვართ სისხლის მსმელი. . .
 (თურმე მასლობლათ დაწანწალებდა. . .)
 და რა ისილა ბატკანი,
 სულ აუერეოლდა მას ტანი!

მშიერმა მკელმა კბილები გაღესა, გაკრაჭუნა,
 გადმოსიტა ღაწიღუწითა, ფოთლები შეაფანაუნა

და რომ მას ქცევა არ ვინ უძიასოს,
 ... ჭებდავს კრავს ასე შემოუძისოს,
 «შენ რას მიჭირავ, რომ მე წყაღს მიმღვრევი? —
 მგისთვის, იცი? ... გვერდებს დაგამტარე!»
 მიუგო კრავმა,
 მშვიდმა და წინარმა:
 — «ეჭა ძლიერო და დიდებულო, რამისნ თნოჯიჯემ
 ჩემო ბატონო, ყველგან ქებულა! ... რის მიხედვით
 რაზედ მიწვრებით? მის ძეგლოე მთან ნამცან
 .. ნემცივე რას შემართლებით? სეგლოე მამა —
 თქვენსა ხართ სვერთჯ ამ ემსობნის ითმე
 მე წყაღს ვსკამ ქვევით, ბენჯ, თანინჯ, მთ
 თქვენგან ვაღვითა, მისე იღვნიძეგა
 ... თრთოღვით, კრამაღვითა ბენჯ ამ მენ —
 და თქვენის შიშით, მისე იღვნიძეგა
 — ასს ნაბიჯს დაბლა მე რას დაგეშლით?! მ. მანი ჯე
 ემაშ, მენა ვსტუე?! ..
 სიცრუეს ვლმეი? ... «
 ჭვითსა კრავს მკელმა,
 მრისხანემ, სელმა ...
 დაალო ხასა
 და შეუძახა: —
 «ჭსუდავთ ამ ებედისა? ...
 ბუტანია წერას და ბედსა? ..
 გაგიგონათ? .. ჭსუდავთ ამ ბრეუეს კრავს? ..
 ამ თავსედობას, როგორ მიბუდავს?! ..
 ჯერ მკელიც მახსოვს შენგან ის წვესა,
 შარშან წინ, აჭ, რომ, გამლანძლე, შენა! ... »
 — «შარშანწინაო?! .. ენა მტრისა. ...
 მე სომ არცეი ვარ ჯერ ერთი წლისა? ... »

... მამისე მამ მამა თუ იყო შენი, ან დედა,

... მამის ბიძაშვილი, ან ნათლიდედა? ...

— დე თბოლი ვარ... მე მამა არა მუყას

... არა მენაღვლებ!... უკვლავ შენა გვაკვს!...

თქვენს სულეკელანი, თქვენსი მწვემსები,

თქვენსი ქოფეკები—ძაღლის თესლები—

სცდილობთ შემასხათ თქვენსი გავლები,

გულს მკრათ მახვილი, როგორც ნემსები,

მავრამ მაის ცოდვას შენ გასდევნიებ...
— ესხვის ცოდვის უღელს რათ მწვეკინებ?..

ერთი მიბრძანე: რა დავაშავე?...

... მის, ღმერთო, ღმერთო, რან მქმინიან!

... ეგანუმიდი, კმარა!...

— შენ ხარ შემცოდე მით, რომ მე მშობან!...

... რა კი ესა სთქვა, ვინავეს სტანცისელი

და იმის სორციტს გამომტან მტკელი!

... მამამ მამა —

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

... ! ვინც მამა მამა

გ უ გ უ ლ ი ზ ო რ ბ ი.

წყალობა გასცა ორბმა ერთსელა და ბუღბუღობა მისცა გუგულსა,
 გუგულიც შეედა მალსა ვერსვსედა, გასძასის, მითომ ჭბაძაკს ბუღ-
 ბულსა! . . .

ვინც გაიგონა—შემოეცაღწენ,
 ზოგი დასცინის, ზოგნი ჭლანძღავენ!
 ჩქვსმა გუგულმა ძირიელ იწეინა,
 ჩაფიჭრდა დიდსასის, ბოლოს იფრინა
 და სხივულელთ მოვიდა ორბთან . . .

აგერ გამიძლია, შეიფევე, მიფრინვლებთან . . .

შენის ბრძანებით, მე გბუღბუღობდი,
 შენის ვიღღოთი, მე ვდიდგუღობდი,

ვიძასდი «გუგუ» და «კათათვესა» *)

დაუცსრომელათ, სულ ყოველდღესა;

იმათ კი შეჭსკდათ ჩემსედ სინილი,

თუთქოს ჭათმისა ვიუღა წიწილი! . . . »

ამაზედ ორბმა მიუღო გუგულს:

— «რისთვის იწუსებ, შენ, სულელო, გულს? . . .

რომ ვნახე შენი, მე, ერთგულობა,

მისთვის გიბოძე, შენ, ბუღბუღობა;

მე გბრძანე მსოღოდ, გინონს ბუღბუღათ

და რათ ჩაიმხსნევე, შენ, გულში წულუღათ,

ბუღბუღათ რომ ვერ გაღბაჭციო? . . .

მთელი ქვეყანა რომ დაუჭციო,

მაინც ვერ შეესძლებ, შეუსლებულსა . . .

— ღმერთი სომ არ ვარ?—მეფე ვარ ღღესა.

*) ილყვიან, ვითომ, ზოგჯერ, გუგულის ძახილში ისმოდეს სიტყვა:

კ ა ტ ა ლ მ ხ ა რ ე უ ლ ი .

ერთს ღოთს მხარეულს,
 წყურვილ მორეულს
 და მომხივანსა თავის ბუდისას,
 აღაპი ჰქონდა ნათლიდედისა.
 რომ შესარულად თავის სურვილი,
 კიდევ მოივლას ღვინის წყურვილი,
 შებრუნდა იქვე სამიეიტროში,
 მოსთხოვა კარგი თართისა ღოში,
 სთქვა: ნათლიდედის სულს მოუღსენო
 და გადაუსო კახური ღვინო!

იქ წასვლის დროს კი უკვლა მასალა:
 ფქვილი, ნიგოზი, ბრინჯი, ზრტალა,
 კარგი კარია, სარშო წყნიანი,
 (რომ ზრ მიეცათ თავკთა ზიანი)
 სულ ჩააბარა შინაურს ციცას...

ამ საქმეს ციცაბო ვერ გადაჭრებოდა...

...ორგულობაში,

მსუნაგობაში,

კატა არ იყო ჯერ შემცნეული

და რა დაბრუნდა შინ მსგავრული,

ნეტა იცოდეთ იმან რა ნახა...

სწორეთ გაშტერდა, დაალო სახსა...

და ისე თქვენს მტერს გაუხარია,

როგორც მსგავრულს!...

აღარ ჩანს ქადა,

(რომელიც დილას მან დაამწადა),

აღარც ვარია!...

თურმე ვარაულს

საუხმის ქადა რომ მოსდომოდა,

გადაეთრია ერთი წიწილი,

(ბატონის წილი)

ძმრის ქოცოას გვერდზედ ამოსდომოდა,

შემწვარს წყნარ-წყნარათ ასრამუნებდა

და თან კი უურებს აბარტუუნებდა!...

რა დაინახა ეს მსგავრულმა,

გაშფოთებულმა, გულ-ამღვრულმა,

ღოსდგა ციცაბო ამ სიტყვებით:

«ეუ აღარ ვიყავ შენის ქებითა

და თაგვებისა მორიდებითა

შენ ჩაგაბარე სამსგავრულა;

შენ კი, რა მიყავ?... შე... შე წყეულა!...

არა გრცსკენიან? მსუნაგო, ღორო...

დასუდ დამღუბე, შე ოყას ქორო?!...

ყველა გაქებდა აჭამდისინა,

სამეგალითოთ ჭყუნდით თვაღწინა,

ასლბ კი... ასლბ... გავიცნეს გვიან...

ან მეზობლები რაღას მეტყვიან?...

— «შენი ციცუნა მსუნაგიაო,

ტუეილათ სასლში რას გიგდიაო,

სულაც არ არის, ის საკეპიოა,

სასლში არ არის შესაშეებიო!... »

რაზედ დამლუპე? რათ შემარცხვინე?

ან მტერი ჩემზედ რათ გაცინე?!...

მანამ ჩვენი მზვარეული ასე ტუბილთ ჭდაკებდა,
ჭატამ წიწილი გამოსრა, ნელა-ნელა აღაკებდა!

მე რომ ვსედავ ამ საქმეში მზვარეული შესცდა მითა,
რომ სიმკაცრის მაგურათ, ჭდაკებდა ნაწის სმითა;
მე რომ მისი ვუფილვიუბუ, ზვილებდი ერთსა კეტსა
და ციცას, სუეეადურის ნაცვლად, მივამტვრეედი ორსავ გეკრდას!..

(იხილეთ მითა)

... მთავარი მისი: ფეხებზედ მოვიტოვებ

ფეხებზედ თანამეგობრებზედ მითა

... სეპტემბრის თვეს იმ დროს

მთავარი მისი: ფეხებზედ

ფეხებზედ თანამეგობრებზედ

მთავარი მისი: ფეხებზედ

ფეხებზედ თანამეგობრებზედ

... მთავარი მისი: ფეხებზედ

ფეხებზედ თანამეგობრებზედ

... მთავარი მისი: ფეხებზედ

ფეხებზედ თანამეგობრებზედ

... მთავარი მისი: ფეხებზედ

ფეხებზედ თანამეგობრებზედ

... მთავარი მისი: ფეხებზედ

ფეხებზედ თანამეგობრებზედ

გ ლ ე ხ ი კ ა ც ი ლ თ ხ ა

გლესმა კაცმა სამართალში გაიწვია თსა,
 ამაზედ გამოიჩინა ბიჭობა და ფხა...
 მელს იყდა მსაყუღათა, საქმეში ამბობენ ჩქარსა,
 კითხვა მისცა მოძასუსეს, კითხვა მისცა მომწივარსა:
 თუ რა მოხდა, როგორ იყო, რით მტყუნდება დამნაშავე,
 ან თსა, თავსა რით მართლულობს, — სწორე უნდა სთქვან ორთავე...
 მოჭყვა გლესი: ადილით ადრე, მე ქათმები დაკითვალე.
 მკლდა ორი, ჩაუფიქრდი, ვერ დახვალე ისე მალე,
 ბოლოს ვნახე, ვაგის ძირას, მარტო ძვლები და ბუმბული!...
 იმ ღამეს ვი, საქათმოსთან თსა უოფილა — ეს სულდგმული...
 თსა წამოდგა, მოახსენა: — «მე, იმ ღამეს შექმინაო,
 საქათმოში რა მინდოდა, რა უნდა შექმინაო?..

გინდა ჭკითსეთ მეზობლებსა,
 გინდ მოუკარეს, გინდა მტრებსა,
 რომ მე ავაზაკობაში,
 ცუდს საქმეში, ჰღუტობაში,
 არამც თუ არ უნახვივართ,
 ჭორათაც არ უძრასვივართ

და ტყუილსაც ვერ იტყვიან, თუ გინდა კიდევ დაქტომო,
 რადგან სულგველამ იცინა, რომ მე სასოარტეს არ ვჭმო...
 მელამ რომ ეს მოისმინა,
 ამ ნაირათ გაჩინა:

«ნუ დაუჯერებთ, ნურა იყრის თსასა...
 (არ ამოიღებს სომ სწორეთ სმასა...)

ზღუტთა წესია, რომ ჭსლართვე კვალსა!..

საქმიდგან კი სხანს, რომ იმ ღამესა,

როცა ჭურღობა თხას შესწამესა,

თხა იქ უოფილა, საჭათმოს გვერდსედა მცდრ

და მაგის ბედსედა,

ხელათ, არა ვინ, არ შეჭსვედრია,

რომ სულ გვერდები შემოეტვირია!..

ამასთან ვიციოთ,

მართლათ და მტკიცეთ,

რომ ჭათმის ვიში ტემიოვლანა

და თხისგან მათი შეუჭმელობა—ვიტვივი სულ ჭვეშა—სწორეთ მნე-
... ნეტადიო მცხეთა დასე ცხოვრქ—მხოვრდობის თხა მცხეთა

ამისთვის ვანენ: თხა ჩამონსწროს,

(რომ ბორბოტება ეკუბ მოისპოს,) ...

სორცა მიერთოთ: მსაჯულს; მდივანსა,

... ტვაკი კი—მარტო გლეხს—მოამნივანს! ...

საქმიდგან კი სხანს, რომ იმ ღამესა,

როცა ჭურღობა თხას შესწამესა,

თხა იქ უოფილა, საჭათმოს გვერდსედა

და მაგის ბედსედა,

ხელათ, არა ვინ, არ შეჭსვედრია,

რომ სულ გვერდები შემოეტვირია!..

ამასთან ვიციოთ,

მართლათ და მტკიცეთ,

რომ ჭათმის ვიში ტემიოვლანა

და თხისგან მათი შეუჭმელობა—ვიტვივი სულ ჭვეშა—სწორეთ მნე-

გლეხი კაცი და გველი

ერთი ვიღაც გლეხი-კაცი დაჰმეგობრდა გველსა...
 (იგავს რასმე მოგასსენებთ, დიას ძველის—ბველსა...)
 გველი სომ ჭკვიანი არის, ყველამ ვიცით ეს,
 გლეხსაც მოსწონს, ეფერება, ჭფიცავს ამის მსესა!..
 მაგრამ ყველა მეზობლები დაეთხოვა გლეხსა,
 არც ნათესავნი მისდევენ, მისას არ სდგომენ ფესსა...
 მაშინ გლეხი მიუბრუნდა და ჭკითსავდა ყველას:
 «რა შეგცოდეთ, რომ მიწერებით თქუენს, მე, ამოტელას?..
 სული რისთვის აიღეკით, ჩემსედ, ერთიანათ?..
 ნეტა ჩემი ჰურმარილი, თუ აღარ გიამათ?..
 ას ჩემს ცოლს თუ ემდურებით, ვერ დაგისკდათ წმინდათ,
 თავის დროსედ, რიგიანათ, ვერ გაგიმასპინძლდათ?...»
 — «არა, ძმაო—უპასუსა, მეზობელმა, ამას:—
 «მასპინძლობა რასა ჭკვიან, ვინ იგონებს ჭამას,
 არცა-რა ვის აგონდება, შენგნით, რამე წყენა,
 გეფიცები, ანა ვსტყუი, მამიჩემის ღსენამ!..
 მაგრამ, აბა, შენვე ბრძანე, ვინ მოვა შენთანა?—
 ისეთი მეგობარი გყავს სახლში, კედელთანა,
 რომ სულყველა ერთდება იმის შსამს და კბენას...
 და იმასავე მიხეზიდ—შემდეგ, შენსა წყენას...
 გველს სომ შენ ვერ გამოუცვლი გბილებსა და ენას?!...»

მამალი და მარტალიტი.

მამალი ნატავსა ჭკუქდა და იხოვა მარტალიტი,
 სთქვა: რა უბედურა ვარო, მეობიანო ყველა ჩიტი...
 ან ამ შვიკს რაზედ აჭებენ?

ამით სომ თავს არ იკვებენ?...

ან ვინ დასდო დიდი ფასი?...
 თუნიდა რომ მომტენ ათასი,

მის მარხუენია დაბალი,

კარგი თავთუხის სოაბალი!..

რა უეო მე ამ მარტალიტს, ჩემთვის ამხოს, ფუქსო,

მე სომ ეს ვერ დამაშველებს და ვერც გამიძღობს გუქსო... ..

უმეტარნიც აგრე სჯიან:

ფასა რისაც არ იციან, —

მკვლავ ფუქათ მიახნიათ!..

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

... მამონე, აუ მამონე მანა მრეაბოვ აუგეფოფი ხომ

თრითინა.

ღომს ახლდა თრია... არ შეკელ სუაში:
 როგორ, რა რიგათ, რა სკელობაში;
 მხოლოდ გვითსრეს კი, რომ მასი სლება,
 ღომს თურქე მოსწონს და იამება...
 ამისათვის ღომს ურებებია,
 ერთს ურემს კაკალს დაჭაირებია...
 დაჭაირებია, მაგრამ—სად არი?...
 ჯერ არას აძლევს მსეტთა მოხარია!..
 თრია კი, სოკკერ, მშეირიც არი...
 მას არ გაელო წყალობის კარი!..
 მაშინ, როდესაც სსკა თრითინები,
 (ჩუჩნი თრითისა ძმები და დები),
 დასტანს, ტუჩებს ატმარუნებენ,
 კაკლებსა ჭლრუნინს, აგნატუნებენ!..
 ჩუჩნი თრია კი, იქვს კერსად გასდგამს, —
 ღომთან ისმობენ საწყალს, იმავე წამს!..
 ამ სამსახურში დაბერდა თრია,
 ბევრი იშრომა, ბევრიც ეთრია
 და რაკი, ბატონს, ღომსაც მოსწუენდა,
 სამსახურიდან გავიდა წმინდათ...
 ერთი ურეში მასცეს კაკალი:
 სულ მოწყული,
 სულ ხრჩუული,
 მაგრამ რას უსამს, თრია, საწყალი? —
 მას აღარც ერთი კბილი არ უდგას! —
 რით დაპტერიოს? — ლოკოს, თუ რა ქნას?...

ორბგული.

ორბგულზედ საჩივარი სამსჯულოს მოასსენეს...

თურმე წულება ამტუტა და სსვა თევსებს არ ასვენებს:
 ზოგსა სდევისის დაუცხრომლათ, ზოგსა ჭებენს და ზოგსა ჭელაპაკს,
 ამ თევსს ვერ ვინ გადაურჩა ვიშით მოუსვენარს და ავს...

დაბუნლების საბუთებიც წარადგინეს დიდის ყოფით,
 თუთონ თევსიც სამსჯავროში შაიტანეს დიდის გობით *).

შეკრბენ ამის მსჯულები,

მსეცნი სსვა და სსვა სჯულები:

ორი დავარდნილი ცხენი, ორი თსა და ორიც ვირი,
 სამართლისა გასახენათ... საქმე იყო გასაჭირი.

აჲ მოვიდნენ მომჩივნებიც, მომსჯერალნიც,—შეკრბა ეველა,
 მამტუუნებლათ, წესისათეს და მდივანთაც დასვეს მელა...
 თურმე ძველათ, ორბგული, უგზავნიდა, მელას, თევსებს,
 მაგრამ ახლას, სამსჯავროში, ვერა ჭნასავით ქრთამის ამღებს...

ესეც არის აჲ სათქმელი: დამნაშავის დანაშაულს,
 ველარაგინ დაჭობარვიდა, ცხადი იყო, ამღერეკდა გულს!..

აღარ იყო მეტი ღონე: შეაყენეს განხინება,

რომ ორბგულს—დამნაშავეს, მიაყენონ ესე ვნება:

ჩამოასრინონ ძალდა სეცე!..

მაშინ მელა ადგა სეცე,

აღმარა თვისი ტკბილი ესა

და მსჯულებს მოასსენას:

ებატონებო, მოისმინეთ!..

*) იმერეთში რომ გობს უწოდებენ, ამას ქართლსა და კახეთში
 ხონს ეძახიან.

დასრულება რომ გაჩინეთ,
 კვ სურვილი სულ უკვლავსა...
 და თუ მომისმენთ მეღასსა,
 ვბედავ რომ ვსთქვა: დასასრულათ
 და ზღუტების სავაძინობელათ,—
 დაკასრხოთ!.. მაგრამ, რა გვარათ?..
 ასე რომ, დაკასრეთ თავს-საწრათ,
 ეს დასჯა აკასაგებსა!..
 მამინ, სულეუკელა გვაქებსა,
 სმაც* გავარდება ხალსშია...
 დაკასრხოთ ჩუქნ ორატული,—
 სესუდ რათ გვსურს ჩამობმული?—
 ჩაკვდოთ უღრმესს წყალშია!...
 — ძალიან ვარგი!— შესამსეს მსაჯულთ—
 ვარგი აწრია, ჩუქნც მოგვდის ჭკვაში...
 და ორატული,— რადგან უკვლავს სძულთ—
 კადისროლეს, შიგ შუა წყალში?...

შრომანი ჭკატის კნუტი.

— იყო შრომანი,
 ცუდი მკლასანი,

მაგრამ, სხვათრევი ვი — ივილოსოფოსი. . .

იმავე სასლში კნუტი უმტროსი,

დალასლასებდა შშიერ-მწყურვადი,

არ ვის ეჭირა ამსე თკალი,

წუნარი რამ იყო, ხაზი ჭ მერთალი,

შიმშილისაგან არ ჭქონდა ვანი

გაუმეგობრდა ამას შრომანი. . .

— რა ვი ჭსედავდა კნუტის წველებას,

მაშინვე მიჭეო იმის სწავლებას! —

ეუბნებოდა: «რას მარსულობო?»

იჭნება მაგით თავს მართლულობო?

თუ ვი გაქვს რამე, რაღას აქნეო

და საცოდავით ვუღს რას აქნეო?

თუ არა გაქვს რა, რაღას კნავიო,

რაზედ მოიკალ, ბენავ, თავიო?

ეერ ჭსედავ ემანდ, გალიაშია,

ჩიტბატონა ზის... ჭამე, თუ გშიან! . . .

მაშინღა კნუტმა მიუგო შრომანს:

«ქე ხანიდისი მკირივასად მიანს! . . .

ამ თქმასედ შრომანს წასედა სიცილი

და უპასუხა:

«მე, სწორეთ, ვსწუხარ...

გამოგლეკია, ბენავ, სინსილი. . .

აბა, აქ, რა დროს სინიდისია? . . .

მაგის ამოღლი—ცემის ღირსია!

უკვლავ მისია ვინც მღიერია,
 ვინც კი სუსტია—ის მშვიერია! . . .

ამ გვარში რჩევა კნუტს მოეწონა:

შეოკებსა ის ჩიტბატონა!

მაგრამ კნუტს ჩიტი რას გაძღობდა,

ან იმის შიმშილს რას დაცხრობდა? . . .

სულ ჯეშელა კნუტს საღერდელი . . .

მისდგა ციცუნის, გაუსო ტოტი,

გამოიყვანა მასწავლებელი

და მოწიწებით, საბრალბელი,

შეასრამუნა თხვის ოსტატა!

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ორი ძალღი.

სასლ-კარის მცველმა, თეთრმა ქოფაკმა ამურომ
 შავსკდა ძალღა ფანჯარას ჭ დატყეპიტა უურიან; —
 ნასა რომ იქ წეკს ბაღღიშხედ, მასა ნაცნობი გოშია,
 რომელიც სშირათ გოაზვდა იმასთან, ძირს, ეზოშია,
 ბოღოს უუურიებს, შატრონი ეღღერებს. «ტურიფასა»
 როგორც ნათესავს ესევეა, სუტუნქანს ჭ ტურიფასა...
 ამურიან ღმობით ატრემღდა, წემუტურებს საცოდავათა,
 წავაწვავეებს, ძალზედ გუდს აქეკს, ძალღა უსტება ამათ.
 ძეგანმ შატრონმა ამურიანსა, არც კი ზთხოვა უურიან,
 გაბრუნდა თავის ოთანში, ქოფეკითუჯს მედიდურიან!...
 ღაშინ ამურიანსა უბედურს, ვეღარ გაუძლო ვღას-გუღამს,
 მოუასლოვდა ფინიას ჭ სმა გამოცნა ბეჯერუღამს:
 «ძანდ რას აკეთებ «ტურიფა» — ვან? ვის დაამწურაღე ჩუღები?...
 გასიომს მე ჭ შენ, რა რიგათ ვიუკით დამშეუღები?...
 რასა მისსურებ ბატონსა? როგორა სცხოვრობ დობილო?...
 «ტურიფამა მიუგო ამურიანს:» «რა გითხრა ჩემო მობილო?...
 ესედავ ჩემს აღას უუეარვარ, ბლომთ ქქონიას ფუღები,
 სუღს არ იშურებს ჩემთვისა, მომირჩა ძველი წუღუღები
 ბედს აღარ ვწუევილი ჩემსასა ჭ აღარც ვწუევილი შატრონსა,
 გქამ ჭ ვსკამ ვერცხლის ღანგარსედ, ვეოამაშები ბატონსა;
 თუ დავიღაღე, მაშინ კი, ვგორაობ საღიჩებზედა!..
 შენ რაღასა იქ, მობილო?... სომ არას ვავრობ ჩემსედ?...
 «ძენა? — მიუგო «მურიამა» — ვირსედ რა მეთქმის ცუღია...»
 ჩღუნს თავი ბეჩავმა, ამოიძუა კუღია!..
 ავცოცს:ღვარ მვეღებურიათ: ვითმენ სიცივეს, შიმშიღასა,

ლომი ჭკოლოები.

— რაღაცაა ესეიგი, — აკეთებს — აბაბაბა —

უძღუნეს ნუ სცინი ჭკოსტს ნუ სწავრამ?

ამაყათ, ბრბუგათ, წისღებს ნუ წაჭკრამ,

ნუ დაენდობი შენ შესსა ღონეს,

თორემ უძღურიც სოგუერ გიმონებს:

დაგიდაზრუებს, შეგიინტებს დროსა,

აკათ რომ იყო, ან გემინოსა,

— გელარ მოისმარ შეიღსა ჭქოსა —

და ცსვირში გაჯენს ნაღველს ჭქოსსა! . . .

არაკათ ასე იტყვიან, მეც ასე გაძიგონია:

ლომმა გასცინა კოლოსა, რადგან მტირე აჭკს ღონეს;

კოლო არაფრით ხააგლო, — ან კი რა მოსაწონია?

ბუსებში უკელა სუობია, ფუტკარიც (ასე მკონია).

კოლომ იწყინა ღომისგან ამ გპარი მედიდურობა

და დაიჭადა მრისსანეთ: (არ გეგონოსთ კი სუმრობა).

ეუნკენებ თავის თამაშს, — მე თუ ვკონივარ მძრომია?

წანსავლებ როგორც თივანსა, ვნასამ რადღაც ღომია! . . .

ბიუსდა ბსუილით ღომსა, გამოუნსადა ღომია. . .

ლომს ჩაეცინა გულშია, ეუფსაც არ ანძრევს ამაზე,
 კოლო კი ბზუნის, კრა საუკიონს ჭ ლომს დააჯდა გავასე...
 შეჭევიონ ლომმა მრისხანეთ, მოეწო გავა ძალიან,
 მაგრამ რას უხამს კოლოსა? კოლო ქარივით ძალია!...
 ხან ცხვირში, ხან თვალებშია, სულ დასტრიალებს ბზუნით,
 ხან ეურში ჩაუფუხუნებს, მარდათ ჩაუღლის წუთით!...
 აგურ შუბლზედაც მიეკრა, ლომის სისხლსა სწოვს ძალსედა,
 ცხვირშიც შაუპრა ჭ მერე დააჯდა სერსემალსედა!...
 გადაირია მსეტო მეფე, გაშმაგდა ლომი ფიცსელი,
 კბილების ღრჭენით ღრიალებს, კენესას ჭ გამანაკ ვით სედი!..
 ტყე ჭ მთა, ბარი ზანზარებს, შეკრთინენ, შეშინდენ მსეტები,
 მირბიან (უგზო, უგგლოთა, თითქოს ცეცლსდს სწვიმდეს სეტე-
 ბით!...

ლომმა იშეოთა, იბრძოლა, დეკრა ძაღმოღებული,
 ეკედრა კოლოს, ამანაც შეუნდო შეცოდებული!...
 როცა რომ კოლომ ლომს ამატივა, უმეტრებისა დანაშული,
 ყველას შეზუვლა ეს გამარჯვება ჭ გადისადა დღესასწაული!...

... ამბობს ცხვირს ჭ ამბობს თვალებს

... ამბობს ცხვირს ჭ ამბობს თვალებს

... ამბობს ცხვირს ჭ ამბობს თვალებს

... ამბობს ცხვირს ჭ ამბობს თვალებს

კ ლ ე ხ ი გ ვ ა ჭ ი რ ვ ე ბ ა შ ი.

... ამბობს ცხვირს ჭ ამბობს თვალებს

... ამბობს ცხვირს ჭ ამბობს თვალებს

შემოდგომაზე ბნელს დამეშია, ხომ მეს
 ქურდი შეუპრა გლესს გარებშია: მოე, დამე
 შეპრა, დანსრიკა სულ მიღათ: სასლკარი,
 ხულა, მარანი, ჭერი, ამბარი...
 ამ დროს ვინ იყო ქურდის მხასკელი?
 დმერთმა დასწეველს იმის სასკელი!

იქნა ქრისტემ არ დატყდა!...
 მისდგა კიდობნებს, სულ ამოცადა!
 ცხრილის წაღებაც არ იურა,
 თითქმის ხის კოეზიც არ დაიწუნა,
 მასუგან სული მოუნდაცუნა
 და ჩამოიღო კედლიდგან კესი...
 უსინდისოთ გაჭურდა გლეხი!..
 ან სინდისი ვინ მისცა ჭურდსა?
 ქვეყნისა მტერსა, ზნეობით მრუდსა?!..
 და ამ ნაირათ საბრალე გლეხი,
 დაწვა მდიდრათა, ადგა ღარიბათ,
 (გატარცვეს სულ მთლათ, მერე რა რიგათ)
 და ღარიბებში ჩაიდგა ფესი!..
 ჩივის ჭ ტირის საწუალი გლეხი:
 აღმერთო ამ ჭირში რაზედ გავები?
 რომ დამცემოდა, მერჩიუნა, მესი...
 შეკრიბა უკულა ნათესავები,
 ნათულ მირანნი ჭ მეგობრები,
 მოსელეები ჭ მწობლები,
 ეკედრებოდა: «შემიბრალეთო,
 შემეწიეთო, შემეწუაღეთო...»
 უკულა შეწესდა ჭ გულ-მოდგინეთ
 რჩევას ალკუდნენ საბრალეს მძიმეთ:
 თედო იძახდა: «იცი ძამიავ,
 შენ სომ არ იყავ საჭმის ხამია,
 უნდა გჭონოდა ჭკვა ჭ გონება,—
 არ გაგქმნილა შენი ჭონება...»
 მკორემ უთხრა: «თუ გჭონდა იუული,
 კარებს უნდოდა კარგი ურდული...»
 «არა, ნათლიავ!—იძახის ჰეულე—

ქუდს სელი როგორ კვლავ წაკვლე? ..

და როგორც ვხედავ, შენ, ეზომია,

არც კი გუილია, გგონებ, გომია? . . .

ეიჩნება მართლა? — იძისის ბესო —

მე განუქებო ქოფის ღვეკვბსო,

მინც სომ უნდა გადაუუარო . . .

მშინ, თუნდ დაგონეს სასლი უვარო,

ფიქრი არ არის . . .

და ამ გვართა,

მრავალი რჩევა მისცეს ამათა;

საქმით კი არ ვინ არ შეეწია,

რომ გლესს ცოტა რამ წამოეწია.

წ უ ნ ი ა ს ა რ მ ლ ო .

ქალი საქრმოზედ სშირათ ფიქრობდა . . .

(ამითი სარძლო დმურთს არა ჭკობდა)

და არც ცოდვაა უმანყო გომნობა;

ამპარტავანი იყო ეს ქალი,

დაწუნებაში არ ჭკვანდა ცალი: —

ის დაეკებდა საქრმოს: ლამაზსა,

დიდის კაცის შვილს, უმაწვილს ჭა ნაზსა,

დავიღდოებულს

და პტივცემულს,

მამაცსა, მსნესა,

ჭკვიანს ჭ ბრძენსა . . .

ვეელა სიგეთე რომ ჰქონდეს ერთსა, —
 აბა, მიზრძანეთ, ვინა აქვს ესა? . . .

ერთიც გახსოვდეთ ამ ქალის კილი: —
 მაგის ტრფობაში იუჯეთ ფრთხილი: —
 ვინიცობაა, რომ შეიუჯართ, —
 კსკვი კი გულში არ გაიტაროთ! . . .
 საოცარიან! მაგრამ დასე ბედის: —
 ვეელანი მანც დასტროფადენ ამ შტრედს,
 მანკეულები,
 დარჩეულები!

ესეც იცოდეთ, საქრმოს რჩევაში,
 იმათ კიცსვაში, ამორჩევაში,
 ეს ქალი იუო დიდი წუნია
 (ამ თქმით, მგონია არ მიმტუნია.)

ასე ამბობდა:

(თუ კიდეც ჰკრძნობდა)

რათ ვარჯანახლო, ეს საქრმობები,
 სხვები ნახანლო საცოლოები,
 მაგათში, აბა რომელს წაუგეო?
 ის არა სეობსო, ცოცხლათ გაკსმეო?! . . .
 თუთოქუღლს რაცლას სწამობდა
 და ამყობით ასე ამბობდა:
 იმას შაქსედეთ, რას უგავს ცხვირი?
 თითქო ებასო ზურხა, ან სტვირი;
 მეორე დათვს ჰგავს და წარბ სქელან,
 მესამე ბრიფობს, ჭკვასედ თხელიან,
 მეოთხეს ვილდო არა აქვს სულა
 და ამ ქვეუნიადგან კიდეც წასულა,
 მესუთე, თუმცა ვაკრებით სასკვა,
 მაგრამ მსენია და უმსგავსია! . . .

მეექვსე, თუმცა ჭკვიანი არი, მაგრამ სუსტია და ჩამომსქნარი. . . .

ერთიან მსოფლოდ ტურფა და წყნარი, ჭკუა რომ ჭკონდეს, იყოს მდიდარი, შევიქმნებოდი მე მისთვის მკვლარი!

არ იქნა, ამ ქალს, ამოდენს უარში, არავინ მოდის სრულებით ჭკვაში!
 საცალოებმა გატრუნეს სული, აღარ დადიან, აღარ აქვთ გული. . . .

ორს წელს სულ იყეს ამოიკეთეს. . . .
 მოციქულობა სსგებმა გამართეს:

სულ მდარეებმა,

მეტრეებმა. . . .

არას მიჭქარებენ! — იმხის ქალი — ხო გეგნენ
 აბა, ვინ არის, მაგათი ცალი?

მაგათ თუ ჭკვანდენს, მე რომ მეტრეოდნენ?
 მაგრამ, მეტს სიტუვას, ვერას მეტეოდნენ. . . .

როგორ წავეუბი, მაგ უგუნურებს?
 არც კი გავანძრეუ მაგათთვის უურებს!

თითქოს ვნქარობდე გათხოვებსას!
 რასედ დავეუბი მაგათს ნებას?

რათ შევიღუდავ მე უფლებას?
 დღე ვმსიარულობ, ღამე ვისვენებ,

მაშ თავსედ ბატონს, რათ დავეუენებ?
 უნებ რომ წავეუბე ქმარს, რა წესია? —

არც მამლეკს ნებას ჩემი სქესია!
 ეს უმწვილეებიც ჩამოეცადნენ,

ამდენს უარსედ, სულ მიიძღნენ!
 ერთს წელს უუურებთ, არ ვინ იღებს სმას;

მეორე წელსაც, არა ვინა სჩანს:

.. არც მაჰსანკალი,

.. აღარც სსუა ქალი ..

შამოგებადურდა ჩუქნი პატარძალი! ..

9-ის და სთვლის თაჟისს ამსანაგებსა ..

(ესადისებ, საბრალოს, ესა ..)

ერთი გათხოვდა, ერთიც დანიშნეს,

ჩუქნი სარძლა კი სულ დაიუწყეს! ..

ჩაფიქრდა ქალი! ..

სარკვეტ მუსთალი,

მოაგონებდა გასათხოვარსა,

რომ მისს შეგებდას, დრო წარმავალი

დაუწყებს ცრცკასა! ..

მართლაც, შესუდეტ: მოაგლდა ფერი,

შემდეგ თმაშიც გაუზნდა მტერი:

ჭადარა, თეთრი! .. მსიარუდეტა

გაუქრა გულში: .. არ ეგულება

აღარც თვალებში, იმ ცრცსლის აღი,

რომ სწვამდა ტრფივალთ იმისი ძალი! ..

.. მაჰსანკალი სვედრსა ..

.. ვაჰ ამ ბედსა! ..

იყო, დრო, როცა გარს ესკოდნენ,

თაყვანსა სცემდნენ და ესკოდნენ;

ახლა კი, დემართო, რას ესედავთ ჩუქნი?! .

ნეტა ამ დღეში, რამ ჩაყენა? ..

— წუნიობამ და ამაუობამ,

.. ზოგი კიცსკამა და ზოგი მტრობამ! ..

შემდეგ ამისი, ეს ჩუქნი ქალი,

თუცა კი გვერდზედ უმსურდა გაცებს,

(რას სწურება, ვაჟო, არ ვინ იტანებს! ..)

მანც სიამით წაჭყვა სწული,
ელამსა, კოჭლსა, ურუს და კუჩიანს! —
და ამაშიაც არ ჭსკდავს ზიანს.

ბაყაენი, მთხოვნელნი მეფისა.

ბაყაეთ მოსწუინდათ თუთ-მძარტველობა,
უსაქმით ყოფინა, თავისუფლობა...
მიჭმართეს ღმერთებს: *) არ გკუპსო მეფე,
სთხოვეს, უბოძონ, მათაც კელმწიფე...

ამათს თხოვნასკედ — როგორც გავიგეთ — ღმერთს გაეცინა, თურმე
ძალიან...

ან რომ საგვიქრდეთ და ვსთქვათ ჩუქნთუსა, ბაყაუებისთვის ღმერთს
სად სცაღიან?... .

მაგრამ უფაღმა ისმინა თხოვნა, რადგან ბრძანდება დიდ — მწუა-
ლობელი
და ბაყაუებსა უბოძა მეფეთ, უშკელებელი ვერსვისა ძელი.

*) აქ არის სახეში, ამათ რწმუნების დროის ღმერთები.

დაქმო ზეცით სე—მეფე, მისკილი,
 მორა კერსვისა, ცუდათ გათლილი,
 დიდის შუილით,
 დიდის ზუილით

და ისე მტკიცეთ ჩაუნა ჭუნატი,
 თუნს სამეფოში, ლელ-ჭილიანში,—
 რომ საკელმწიფომ შექმნა ზანზარი...
 ბაუაუებს, შიშით, ეცათ თავს ზარი...

სულ მიიმაღსენ აქეთ-იქით,
 თავს ვერა ჭეოფენ მეფის შიშითა...

მეფე კი—რომ კსთქვათ—არ სჩანს სმოვანი,
 მრეულ შიშითა და ახოვანი,

მეკს დარბაისლათ, დინჯათ და ჩუმათ,
 მაგრამ მოჩანს კი, როგორღაც, უმათ...

ქვეშევრდომები ვერ ვერა ჭბუდვენ, რომ მიეკარენ დიდებულს
 მორსა,

შიშით, შორიდგან იჭვრიტებიან, ეფარებიან ლელსა და წსორსა,
 აბაუენებენ დიდროვანს თვალებს...

რაკი შიშისგან შეიქაქენეს,
 წამოიწიეს ბატონისკენა...

(მეფე არ სწურება, დიდი აქვს თმენა...)

შემდეგ მაღვითა,

დიდის კრძალვითა,

წინ წამოსკუშდენენ კელმწიფეთისანა,

ზოგი მოვიდა, როგორც მძასთანა,

და ამოუყდა გვერდით... მასთანა,

ზოგმა გაბედა ზურგის შექცევა...

(მეფე კი ითმენს ამათსა ქცევას...)

ბოლოს—ბრეუკები—რავს შერებიან?—

თუთონ მეფესაც ზედ ასტებიან!...

ვერ შეიგუეს ამ გვარი მეფე,
 ხელ-ასლათ სთხოვეს უფალს კელმწიფე.
 უსმინა ღმერთმა ბაყაუებს ღოცვა
 და, ასლა, მეფეთ, მათ, წერო მოსცა.
 ასალი მეფე არ არის ძელი, —

წვრილ კანჭა არის და ნისკარტ გძელი,
 არ წაქეზებს სამეფოს ერსა,
 არც გააცინებს თვისს თავსედ მტერსა,
 მკაცრია ძრვიელ და დამნაშავეს —

ბუნივით ჭულაშავს, — იქვე ათავეს! . . .
 მისს სამსჯავროში მართალი არ სწანს:
 უსწორ-მასწორით სულეველასა სჭამს! . . .

გაავლო მუსრი მეფემ ძლიერმა,
 გაიძლო ვუჭი წერომ მძიერმა! . . .
 შეძრწუნდნენ ერთობ, აქ. ბაყაუები
 და შეაწესეს კიდეც ღმერთები! . . .
 ასე სწიოვდნენ: „შეგვიბრძლო, —
 გვიშველე რამე, შეგვიწვალეო! . . .
 სხვა მეფე მოგვეყეს არ ვარგაო . . .
 ჩვენს სასოება დაგვეკარგაო . . .
 ჩვენს უფრს არ გვიგდებს . . .
 დააღაკუნებს, სამეფოშია
 და ბაყაუებსა ბუნივით ჭულაშავს! . . .
 ამ გვარი მოვლა, — აბა რასა ჭებავს! . . .
 გადმოიხედა უფალმა წვეთი
 და ასე ბრძანა:

— ავინ გამოგვსაუნათ? . . .
 უწინ არ იყო მეფე მოგვედით? . . .
 ვერ დაავსეთ, ვერ შეიყვრეთ . . .
 —! მეორე მეფე გადაიტყრეთ . . .

ის მშვიდი იყო, ეგ მკაცრი არი, ამოგადინათ სომ ცხვირში მძარი?!. . .
 გირჩევთ თქვენს ისევე წეროს მიქმართლთ,
 რომ უარესი არ დატკმართლთ! . . .

ძალეების მეგობრობა.

სამწვარეულოს მანჯობლათ იწვინ ბროლია და მურა,
 მხეხედ თბებოდინ მამარები, უურ-მოჭრილი და გძელ უურა;
 სახლის დატვა კი, ძალეებსა, არ მოსდიოდათ ფიქრშია;
 რომ უცხო ჰიოი და ქურდი ამათ ჭყორღოდათ შიშშია;
 დღე არა ჭყეფდინენ, ლამე კი, მუდამ ემინათ ჩალაში
 არას დასდეგდინენ, რომ ზღა, ჩაკარდეს სათაბლაში!
 ბოლოს გაგორდინენ, დაიწყეს, ერთმანერთისა აღერსი,
 აქებდენ ერთი მეორეს, შენ სარო ნამდვილი მწუქმსი,
 შემდეგ შექმნათ ბასი: ძმობაზედ, მეგობრობაზედ. . .
 ბროლიამ უთხრა მურიას: (მოვიდა უცებ გრძნობაზე. . .)
 ეიცი, ძამიპ, რა გითხრა?—მოდი გიცხოვროთ მმურათა!
 ხორცი ბეწა გვაქვს და წვენი, ჰურიც გვეყოფა-ჰურათა,
 რაღაზედ კნსუბობთ სანდის-სან? რას ვიუოფთ, ნეტა ძმობაში? . . .
 გაგიგონია სომ, რომ ძალეს, აქებენ მეგობრობაში? . . .
 მამ მოდი, ჩვენს დაკმეგობრდეთ, საქმე გაგაწყობთ ხერსათა,
 ვინც რომ ჩვენს შამოგვატიოს, ჩვენს შაუტიოთ ერთათა. . .
 —მოდი, ძმობილო!—სთქვა მურამ კარგი იქნება ძრეულა!—

ვინც უღალატოს ერთმანერთს, ის დიერთმა გაატყუებს! ..
 გადაესვივნენ ერთმანერთს, ჩუქნი მურა ჭ ბროლია,
 ნაზათა ჭლრლიან ერთმანერთს, როგორც ქმარი ჭ ცოლია! ..
 ამ უძათ მეგობრობაში, არა ჭყუანდათ, აძათ ცალია...
 ამ დროს, ძალღებს, მზვარეულმა გადმოუგდო დიდი ძვლია...
 ეცნენ ორნიც, წაიხსუბნენ, სიუვარული წახდა ძვლითა
 და ახალი მეგობრები, ძლივსდა გააშუქლეს წულითა! ..

ამ ნაირი მეგობრობა, ჭყუანაზედ არის სძირი;
 ახლანდელსა მეგობრებზედ ვერას იტუვის ჩემი შირი...
 ჭსედავ, ჭკონიან ერთმანერთს, არ გსურს მოაშორო თქვლა,
 მაგრამ თუ გსურს გამოსკადო, — ახა გადაუგდე ძვლია?! ..

გლესიკაცი ჭ ავასაკი.

გლესი კაცი სხლდებოდა... (დასასლება არის ძნელი).
 წავიდა, ძროსა იყიდა, მასთან ერთი სწველეული,
 რა დაბრუნდა შინათკენა, ტყე-ტყე წუნარათ მოდიოდა,
 აქ უჩალი გადმოუგდა, შირს აღ-მური ასდიოდა! ..
 შეუვირა ამ გლეს კაცსა, აცვლეინა, საწუალს, იყერი,
 მერმე მიჭყო ჭ გაცარცვა, სულ წართვა ვეელაფერი!
 — რას შემართლები?! .. — შეჭვირა გლესმა. —
 უჩალი უვირის: გატრუნე ეგ სმა! ..
 — რას შემართლები, შე რუახ ქორო! ..
 ესუ! თორემ მოგკალ! .. მოძებნე სორო! ..
 — ძლივს მოგაგროვე, ორიოდ გროში,

ამ სიძვირეში, სამაგელს დროში
 და ძლივს ვიუიდე ებ ერთი ძროხა...
 ესუ, მეთქი, თორემ გაგიშრე ხასს!...
 — ღმერთის გულისთვის!.. შენ ჩემო თავო!...
 ისევ სვობია, რომ ჩამაჭვავო!
 კაცი სარ, განა გამკრავი მგელი?!...
 აჭა, დაიჭი, მამ საწყველელი...
 მე ხომ არ მინდა ძროხა საწყველათ:
 სუკები მინდა მარტო საწყველათ,
 ტყავი—ქალამნათ, ბეჭი —სათლელათ!...
 ..

მ ა ი მ უ ნ ი .

დილით ადრე მესრეების ოროველს მოინსმოდან,
 რვა ულელსა ხარ-კამენსა წინ კისრები წაუწოდანთ
 თან გუთანი ოფლით, ხესეშით, გაჭქონდათ ჭ გამოჭქონდათ,
 გუთნის დედას შავი მიწის ბელტი ბელტზედ გადაჭქონდათ.
 ოფლით შური მონაგები, აღარ ელის ჩემსა ქებას,
 ქრისტეს ვუკრით ნაკურთხია, რაღა მისტემს ამას ქებას?..
 ვინც გაივლის ხარ-გუთანსა შემოსიძსებს გამარჯვებას:
 შემატება მესრეებსა, მკლავის ძალა გუთნის დედას!..
 ამის მნახველს მაიმუნსა გულში შური შაუვიდა,
 მოინდომა ვითომ შრომა, თუ კი რამე გაუვიდა,
 მოიძია ერთი მორი: სან ასწევდა, სანა სთლიდა,
 სან ზედ ზურგზედ მოიდებდა ჭ ამათ ოფლსა ჭლავრიდა...
 ხესეშის, შრომებს ერთგულათა, იტანება საცოდავი,

ოფლისა ჭლებს და ძლივს ქაქანებს, არ დაწოგა თავის თავი,
 მაგრამ მადლს და გამარჯვებას მიიმუნა ჭერ შეესწრა,
 რადგან ამის შრომაშია სარტებლობა არა ხანსკრა.

როცა უფალმა შექმნა სამყარო
 და გაჩინა უკულა ცხოველი,
 მასინ მუტრუკიც, რაღაც უკარო,
 გაჩნდა იმათში ნარის მძოკელი.
 ზაწაწა არის როგორც რომ თრია,
 ამყობით კი უკულაზე დიდი
 და რადგან ჭქონდა მსეცების რიდი,
 სირცხვილით, მალეუთ, ტყუ-ტყუ ეთრია.

გის მიუკაროს? მისი მიუღეს? მისი მიუღეს?

გის შეუდაროს? მისი შეუდარეს? მისი შეუდარეს?

ვისთან გამოჩნდეს მცირე ტანითა? მისთან მისი შეუდარეს?

სსკის სასადილოთ;

სსკის სასაცილოთ;

ამისგან ძნელათ ასატანითა? ..

მიჰმართა გაძმუნს, ჩვენმა ჩონჩხობა

ღ მოასსენს ასე კოტორმა:

გუფსკებს და ღოშებს,

უბკანს სპილოებს,

რომ მიანიტე ასოვანება

უგულა მათ აქებს,

მე კი მამაკებს,

სულ დამიმცირეს ამპარტანება! ..

გულარ გავსულვარ სიბრცვილით ვარში,

სულეგულას გაქვს ჩემსედ განგაში,

ვარ გაძიგია და მეკვირვება:

რა დაკამკეთ ნეტა ვირებმა,

რომ ჩვენ პატრივი სულ ატევიარა? ...

ამ ბედმა დღენი სულ გამიმწარა... ..

ტანად მკობია უმსგაესი ციცა... ..

ბონოლას ტოლა ვიყო მაინცა.

მაშინ ჭნასკედნენ ღოში და სპილო,

მათს სიამაყეს თუ აქვს ადგილი... ..

მეც მიწუალობე შე დალოცვილო,

რა ერთიც იუოს ტანი მოზდილი... ..

ეს თხოვნა იყო, განა შეუდრება

ღ შეისმინა ზეცამ კედრება:

შუტრუეს უბომა დიდი ვირობა... ..

ამ მოწუალებას უგულა ჭკვირობდა... ..

გასდა ჩოხორი ვეებს ვირი. . .
 (მას აქეთ არის სულეკელის სმირი. . .)
 მასთან მოეცა ხმა უცნაური
 და ორი მეტათ გძელბძელი უური! . . .
 შექნა უროყინი ვირის ჩოხორმა,
 აქ ბანი მოსცეს ტყემ და შინდორმა,
 ძრიელ შემწუნდა ეკელა სულდგმული,
 შიშისგან მისდით იური და გული.
 «რა მსეციაო? — ჭკითსვენ სუეველას —
 ეშვი ექსება სწორეთ განთქმული,
 რადგან თავი აქვს დიდი უურგძელას; —
 კითსვა არ უნდა — რქებიც მრავალი. . .
 ნეტა ვისია ჩამომავალი? . . .
 კვირობენ, თრთიან ამ სახლს ჭირიყედ, —
 შეიქნა ეველგან ბასია ვირიყედ. . .
 მაგრამ იხინა სიბრიყუემ თავი,
 მალე გაიგეს რაც იყო ვირი.
 და წამოჭკიდე სურგზედ ნახშირი! . . .

მგელი და თავის წრეწუნა.

წამოუყარა მგელმა ცხერის ფარას,
 (განა ჭურღავით რამეს იშარავს?)
 ძალით მოიგდო სურგზედ ბატვანი
 (არ იყო მისგან ეს გასაჭირი)
 და აჭნეკინა ტუისაკენ პირი. . .
 მწეესებს კი სძინავს,
 ძალდი არ ღრინავს,

ხმის ამოდლები არ ხნანს მათგანი...
 გამოცრა კრავი მსეცმა ძლიერმა,
 გაიძლო კუჭი მტკელმა მძიერმა...
 რომ დაიღუპა,
 ღოჭაფი მრეშა,
 გამოიძენდა
 და ძლივსღა სუნუშა...
 ზოგი გადასდო ვასშმისათვინა,
 იქვე დაიღო დრეებით ბინა,
 და განცხრომაში ჩამოუძინა!...
 ამ დროს გამოჩნდა თაგვის წრეწუნა,
 წამოუპარა პატარა ნაჭერს,
 თქვენც არ მომიკვდეთ არ დაიწუნა,
 წააგლო პირი... ვიღა დაიჭერს...
 სოროს ბლლარძანი გი მოადინა!...
 გაიგო მტკელმა... ავინ არის, ვინა?!...
 შექნა ღმუილი, იწყო ღრიალი,
 კბილთა ღრქიალი, თვალთა ბრიალი,
 ყვირის: «მიშველეთ!... ვინ ხარ ნაქები?...
 თავსე დაძესსენ ავაზაკები!...»

ანდავით ცრუდით დადებულა,
 რომ ქურდის ქურდი ცხონებულა...
 მე მოგასსენებთ ამ ზღაპრის იტაკს
 თქვენვე მიტყუდებით, ვის ზნესაც მიტყავს:
 ზოგი ცბიერობს, მისდევს საკუთსა ჭ არ მოაშლის ცრცვას ჭ
 მსაკერობას,
 ზოგი მსაჯული ჟიბეს უკითხულებს, უზირებს გი სწამობს ავაზაკობას!..

ერელობა ერისა.

გლეხმა ღომს სთხოვა ცხვრების ნაცვლობა

და ესე თხოვნა,

არ დაუთვნა,

მკლას ჰირით თურმე აწრობა...

რადგან მგლებზედა, არის ცუდი თქმა,

მათზედ ყოფილა ბეჭრი ცუდი სმა,

ბატონმა ღომმა, ამ საქმეშია, —

საკიცნაგესა ჭ გასაქექშია, —

რომ არ აჩვენოს ესა გულგრილობა...

ბრძანა: ერთიან მსეტა ურილობა...

შემოკარბენ მსეცნი, მცირე ჭ დიდი,

ყველამ უნდა სთქვას, თუ არ არს ფელიდი,

რაცა ჭსმენია მკელზე მას ცუდი,

კარგი, ან ავი,

ან სამართალი სომ არ აქეს მრუდი?

ან სომ არ არის ჩუმი ამკრავი?...

უუარეს კენჭი... ამდენს ვარშია,

არ ამოჭსკლია არც ერთი შავი!...

—და მკელი-სკავი,

მამასახლისათ დასკეს ცხვარშია!...

—ცხვრებმა რაღა სთქვეს,

როცა გაიკეს?

ან კი სად იყვნენ ამ დროებაში?

ან თუ დაესწრენ, ამ ურილობაში?...

—აზა, ბატონო!.. ის ეულება:
 ცხვრები
 და თხები,
 იქ არ ყოფილან მიწვეულები?...

შე კი აქ კიტევი—და ასე კვიჭრობ—თუნდა გადამსდეს ას-ვერ
 (საბრძოლო),
 რომ ცხვრების სმობა, ამ შემთხვევაში, უფრო ჭ უფრო საჭირო იყო!...

ორი ბაღი.

სასწავლებლისკენ გასწიეს გიგომ და სანდრომ ადრინ, ეკვლა მათ აქებს ძრიელა, შირკელს შაგირდებს ადრინ... მოკიდნენ სსკებზე უწინა, სწავლის დრო ვერ კი არ იყო, გიგომ იფიქრა ადრეა. აქ რისთვის უნდა მდგარიყო, მობრუნდა უთხრა სანდროსა: ეიფი რა გითხრა ძამიან?... აკერ გადავიდეთ ბაღშია, იქ დავრჩეთ ერთი წამია... წაბლებს ასნია ისეთი, სულ ზედ ემტკრება ტოტები, შავიდეთ, კარგა გამოვძლეთ, თუ კი ზედ აკებლოტებით....» — აზა, ძმობილო, ტლუ სეა. ჩამოკარდები, მოკვადები, მე გიზურგულებ, თუ გინდა, კომშიდგან შეუჩონდები.... ადი, დაკრიფე, შენც ჭამე მეც ბლომით გადმომიყარეა გადავიდნენ ბაღში ბაღლები, იწინიეს ეკლის სიმწარე... სანდრო არ ასსოვს გიგოსა, სანდრო ილოკამს ტუჩებსა, წაბლი არ ერგო სანდროსა, გიგოს ჩამოსულან უჩსეკსა...

ბევრია ქვეყანაზედა დღეს გიგოსთანა ბიჭები, სანდროებს უზურგულნიათ, მიუშვერნიათ ბეჭები, შეუჩონით მალა, წაბლს სჭამენ, სეულ აღარ ასსოვით ძმობილი, ნაჭუჭებს არც კი უყრინან, თითქო არისო გმობილი...

ვირი ჭ მკელი.

მკელი მოუსდა ერთს ვირსა ჭ ამის შექმას ღამოდა,
 ვირი ეკედრა მკელს დიდით ჭ მოწაწებით ამბობდა:
 ვეიცი რომ შექმე, ბატონო... თუ სულ არ მომიძულეო,
 ერთი ეს სიკეთე მიუვაკ, ანდერძი შემისრულეო:
 ქანახში ღურსმნის ნატესი ჩამრჩა ჭ ამომიღეო.
 მასუკან, როგორც გერჩიოს, წამიღე-წამომიღეო...
 შექმამე, შენ ჩემი სოარცი ღმერთმა შეგარგოს ტვბილთა,
 აღარც მოგკისდება კბილებში ღურსმნისი, — შექმამ რბილთა!...»
 მკელმა უსმინა ვირს თსოკნა, იმისს ანდერძს სწორეთ არ სტესს,
 მიჰეო ზირი ერთგულთა, ჩაიფრინდა ღურსმნისს ნატესს...
 ამ დროს ვირმა, ღონივრათა, ტუუზათ წინღი გაჰინა
 ჭ საზარლას მკელს კბილები სულერთიან ჩანატვრთა!
 მამის მკელს თავ-ბრუ დაესსა, შეჭლმუელა: ავაო, დედაო!
 მაცდინა ვირმა, გაზბრთეკდი, რუდი დღე გამითყნდაო...
 ბარემ მქმამა ეგ ვირი, ჩემთ, ს ის არა სჯობდაო,
 თორემ მე ბრთეკს ჭ სულელსა ნაღბანდობა რა მრუთდაო?!...»

ეს ზღაპარი სკენ გვასწავლის,
 რომ მწე უნდა იყო მოძმის,
 თუ უუურებ მოძმეს მტრულთა,
 არც ის მოგცემს სელს მოუერულთ.

ობოლი ჭ მისი დედა.

ობოლი ერთსეულ ჭბუდაუსა

ღ ჭკითსავს იაუის დედასა:

«ყოველს კაცს რომ ჭყუსა—სომ ვიტით—მამა,
მე რად ზარ შეკუს, თუ დიერთი გწამა?..»

— «შენც გყვანდა, შვილო—მაუგო დედამ—
მგრამ, რა ვითსრა?.. თქმასაც კერ ვბუდავ. . .

წყულში დანისწნო, სწყულობული!..

დაგირწი მარტო, შენი მშობული. . .»

«როგორ თუ წულში?—ჩნჭკითსა შვილმა,
თუღწრემდიანსმა, ობლით გა'ხდილმა,

ჩეტა იმ წულსედა, ზრ იდო სადი? . . .»

— «დაბსაც, შვილო, კარგი ჭ დიდი,
მგრამ შორს იყო მეტის-მეტათა».

კვლავ ჭკითსა შვილმა,

წყინარმა ჭ ხრდილმა:

«იფოსს რომ მიადგა მამა სეტათა,

ემას რომ ევლო აქამდისინა,

გერ მოვიდოდა, ნეტაკი, შინა? . . .»

მამან ამსედა მაუგო დედამ:

— «იხეე ბეღლი სარ, როგორც ვსედავ!..

ეც რომ მამაშენს მოჭკონებოდა,

სომ წულშიც აღარ დანისწნებოდა»

ესედავთ აქ იფოსს დაბრადეს, რადგან შორს იყო სადიო,

(ჭერიუმ ეს სთქვა მისეხათა),

მგრამ თქმულა ანდასათა:

«შორი გზა ცოუარეო ჭ შინ მშვიდობით მადიო.»

კუ ჭ მოწიელი.

ერთი კუ ჭ მოწიელი დამეგობრდნენ, დამოხბილდნენ, შეგირეს შირი, რომ ერთმანერთს თავის დღეში არ მოსცილდნენ, გასწიეს ჭ გზას შეუდგნენ, წინ დაუსვდათ დიდი წყალი, ამ წყალს სიდი აწასდ ქქონდა ჭ არც იუანი გასვადი, მაშინ უთხრა კუმი მოწიელს: ამოდი სურგსედ შემეკვიო, შევცურდები ჭ გავიყვან, სიდაც ჩანს დიდი ბეჭიო...»

შეაჯდა კუს მოწიელი ჭ დაუწყო სურგსედ კბენა, კუს მოწიელ ძრელ კანი, ლამის გამოადგოს ენა, ჭ ჭკითსა ძას, მოწიელსა: ამბო, სუ მკლავ, რას შერბიო?...»

მოწიელმა უძასუნა:—იტყუილათ სუ მიწურებიო.

არც მე მსუბავს შენი კბენა, მაგრამ მე ვერ დავსცნობიო, რადგან ყველა ჩვენი გვარი ასე არის გაჩენილი:

მტერს, მოყვარეს, ყველას უკბენს, ბრახით, შხამით გატყენილი!...»

მაშინ ჩქრნმა კუმი იუკისთა, დიდხანს დაიუწურეუქელა, მოწიელი მისცა წყალსა, დაღუბა ჭ დაანელა!

თან ასე სთქვა: «უკატრაოთ! ჩემი გვარიც ასე არი, თუ ნაკბენს წყლით არ დავიბახით, საკუდილა გკდეკს სოცარი!...»

დაისწავლე, მე იგავით, რა გიამბე, რა მოვწმასე ჭ მეგობრათ კარგი კაცი მე სობდლებში მოინასე, თორემ მოწიელას მძობა, ვინა თქვა, რომ ვაიაო? ნათქვამია: ავი კაცი, აღდგომასაც ავიო!...»

დათვი ჭ გლეხი.

დათვი გლეხებს შუეტავა, ამოიღო ქვეშა,
 სვიფტის საწულას, ჭებენს ჭ სწეწავს, სედ წაჯდა მრეშა...
 ამსანგმა დაუძსა: დაეთსოვე დათვიო.
 გამოეჩქარე, წავიდეთ, ბევრა საქმე გვაქვსო...
 დათვის სელში ჩავარდნილმძ, უძასუნა მასა:
 — «ის არა სუობს მომესმარო, მაგ სულელურს თქმასა?..
 სომ ჭსედავ რომ მე დავკესკენ, ეს ვი არ მეშეება,
 მაგრა ვეკვარ დაბლუყული, სულ არ მომცა შვება.

ასლა მინდა შესთვერი ანდასები ჩამოვმასო:
 «დათვი როცა მოგერიოს, უნდა მამა დაუძსო...»
 გლეხი გლეხს ვერ მიეშეება, იქნება დათვის შიშითა,
 ან გავითსვენ გოგონა ტირილითა ჭ ვიშითა...»
 «სსკათა ჭირიო
 — დობეს სხირიო...»

ს ა რ ბ ი ქ ო რ ი.

ერთმა ქორმა ერთი ისვი სელთ იგდო, ჭამა ენება,
 ჭანკათა ჭევა ისევ ცოცხალი, მისგან არ ჭქონდა რამ ვნება;
 ამ დროს შექმრთაღმა კავებმა სეიდე მამო-ურა,
 მას წაეტანა, (ვის იცას, მასც დაიჭერს, თუ არა?)

ისე კი გასსლტა, ამბობენ; თანაც უშველს გარგო, ნარბს ქორს კი—სღაზრათ იტყვიან—არიკე დაეკარგა!...

ესაზრბის თვლი, რით გაძღება?... (სუ თუ თქვენს არ იცითა?)
ნათქვამა ძველის ძველთ: მხოლოდ შავი მიწითა!...

ქუ რ დ ი მ კ ე რ ვ ა ლ ი .

ერთი მკერვალი ყოფილა ქურდი, ნაქსოვის ტრასია,
(მკერვლისგან დასჯერია, მოსატანია ჭკვეშა);
თურმე მან ნახა სიზმარი, სე ამოაკლოდა ზირშია,
იე წამოვარდა უეცრათ, გულში ჩაესტა შიშია,
რადგან იმ სისა შტოებსედ, ეველგან ეკიდა ნაჭრები,
მისგან ნაშარი ნაჭრების, მისგანვე გამოანაჭრების...
წამოსტა, შესწივლა შვილსა: ან არის მეტი ღონეო,
როდესაც ზარკა შემატეო, მსწრაფლათ სე მომგონეო...
ერთს დღეს ვიღაც მდიდარმა მოიღო ოქროს ქსოვილი,
სთხოვა ამ მკერვალს გამოჭრა... (აღრეკე ქუანდა ცნობილი.)
რა მკერატელა გაუგდო, შვილი უმსურდა მამსა,
ზარკა რომ იწეო მკერვალმა, სე მოგონა ამსა.
მშინ გაცეცხლდა მკერვალი, გაბრზდა, როგორც მკელია,
მიჯარდა შვილსა საწყალსა, ზირში ჭკრა მკერატელია...
ბოლოს წარმოითქვა: ამ ბრიყვმა სმა აღარ გაიკმინდაო,
ან ამისთანა ნაქსოვი იმ სესედ სად ეკიდაო?!...

სულარე მკითხავთ: ანუ კაცსა სელი რათ გაუბრუნდაო...
ანდაზით უთქვამთ: ეკაი მთქმელს, კაი გამგონე უნდაო...
იტყვიან: ეკაი შინაურს!... ჯ მადლი მატლათ იქცაო...
არ იქნა, ავი გერ მოვისპეთ, დამხადებულს ვიფიცავო!..

მეზილე მწეებსი.

ასე იტყვიან, ბაღდადში სურმა იაფათ ზრასო,
 იგია სურხლათ ჭ სილათ დადისა, გინა მდარისო,
 წესიან ასეა, ორ ფულათ მაირთიკე, რამდენად გნებავს,
 მესილერ უბის ვერ ტატივის, გინდა აძლედე შევრს კნებან...
 ერთხელ მესილის დუქანში მაგიდა მგზავრი მწეესია,
 მას ორი ფული მაართვა, სოგორც ქაღაჭის წესია
 ჭ მიწყო სული სურმასა, რამდენად უხსლესია,
 სკამს ჭ ოან ფაქრობს: ავიფიდე, მე სომ ზრ დამითესია!...

გაწიო სული მწეესმა ბენავმა,

ორი მარხილის სურმა შეკამს!..

მაშინ მესილემ წყნარმა ჭ სრდილმა,

შეგნიშნა მწეესისა, თუთ დარცხკინაღმა:

ერასი შეარები, მხო?.. თავი თუ გამულსა?..

მაგდენი სურმა, სომ მოგწომს გულსა

მწეემს ჩეცინა და უხსუსა:

—ერა გენაღვლება, შენ რაზედ სწესარ?..

მაწეინოს სურმამ, შენ იეაე შენთვის,

მე ვიცი გული ვისაც დაეწვის!..

არ მეკრა რომ კაცს სურმამ აწეინოს, ან იუოს იგი გულის მწეეღა.
 სურმას მოკლული ჯერ არ მინახამს, რაგინდ რომ სურმა იუოს
 მკეღა,

ღ ეს იგავი არ გაგორცებს, ასასსნელათც განა მნეღა,

ჩვენ ამისს უახუსს ანდასა გაამლეუს: ანამუსიც გარვი სეჭანეღა.

ე ნ ა.

ერთმა განთქმულმა მეფემ უბრძანა თვისსა ვეზირსა:
 «უცნაურს გეტყვი სურვილსა, ესლა რომ იგი მე მჭირსა;
 უნდა შენ ჩემი გულისთვის მიიღო მცირე სასუკელი,
 მიშოგო სადმე ისეთი, უცხო რამ ტკბილი საჭმელი,
 რომ მასზედ უტკბესს სმელეთზედ, არც ზღვასა იშოებოდეს...
 მოძებნე ვეკლგან, მოძართვი, თუ სადმე იშოებოდეს...»
 ამისმა მსმენმა ვეზირმა ენა უყვიდა ბატონსა,
 შეუწკა კარგათ, ღამაზათ, მოართვა თვისსა ჰატრონსა.
 გვლავ მეფემ ბრძანა: «ვეზირო, წადიო, გაეჩქარეო,
 აწ ისეთი რამ მოძართვი, არ იუოს მასზედ მწარეო!...»
 უცხო გაიჭრა ვეზირი, ენა მოართვა სელ-ასლათ...
 რა ნასა ესე ბატონმა, განრისხდა, წარმოხსთქვა მსწრაფლათ:
 «ტკბილი ვითხოვე, თუ მწარე, მაინც მოძართვი ენაო,
 თუ მასსარობ, მიჭქარავე, თაკი აიგდე შენაო!»...
 მაშინა ჭკადრა ვეზირმა, მეფესა აჩქარებულსა:
 «ენაზედ ტკბილსა გერ ჭბოებ, შესს თაკსა ვფიცავ ქებულსა,
 ვერცა ენაზედ უმწარესს მოიძევ ქვეყანაზედა...
 მაშ რათ შემწამე მასსარობა, შემრისე ნეტა რაზედა?...»

ანდაზათაც ნათქომია: (მე სიძართლეს დაკადგები)
 «ენა ტკბილი, ენა მწარე, ენა ქვეყნის ამომგდები.»

მეფე ჭ მხატვარი.

სუფევდა მეფე, ცოტა მრისხანე ჭ მარცხენა თვალ ზმოშრეტლი,
 ძინუხს ექებდა ერთის მხატვრისას, ვაჟური რამ ჭქონდა გულის შთა-
 ბუჭდილი.

ისმე თავისთან იგი მხატვარი, უბრძანა: ევარგათ გადამხატუო...
 მხატვარმა ოხუროთ, წარმოასთქვა, ჩუმით: ბედო მე რასუდ მილა-
 ღატუო!...

შემდეგ იფიქრა; თუ ბრძა დავხატე,—მომკლამს, მიბრძანებს ვი-
 თა მკადრეო?...

თუმცა ორთუალი, თავს მომკვეთს, შეტყვის: მძაგვარი როდის
 დავიბადეო?...

შეწუსდა დიდათ, საბრალბელი, კვლარაფრისა იქმნა მომგონე,
 ბოლოს ჩაფიქრდა ჭ, დიდს ფიქრს შემდეგ, ძლივს მოიგონა მან
 ესე ღონე:

დახატა მდგომი ტეეში ირემი, მეფეც თოფ-აწედილ, სულ გატრუ-
 ნული,

სიბრძვეც მას სულ არ ეტუობოდა, რადგანაც სჩნდა თვალ დასუ-
 ჭული!

ნახატი ესე ტურსათ შემკული, დიდის კრძალვითა მიართვა მეფეს,
 ჭ ამ ნაირათ მოიჩა მხატვარი, საწყალობელი გადურჩა საფრთხეს.

არავი ესე ჩვენ გამცნევს ჭეუას, ანდავაც უბნობს მასსუდ
 სწორეს:

ესენია სჯობია—უთქვამთ—ღონესა, თუ კაცი დროსუდ მოიგო-
 ნებსა..

სასწაულთ-მოქმედი.

ერთი სულელი სელმწიფე თურმე ღმერთობას ჩემობდა, ამ ზრსეჯ იყო შექცდარი, იკდა ჭ ვითომ ღმერთობდა!.. წინააღმდეგი ვერ ჰკადრეს, უარს ვერავინ ჰბეჯდა, თუძც სელმწიფის შეცდომას დიდი ჭ მცირე ჰსკდაჯდა, მას ახლდა ერთი ვეწირი, ერთგული, დიდათ ჰკვიანი, დარბაისელი, თამამი, მომთმინე ჭ სიჭიანი, მეფესთან ერთათ შესრდილი, აწ კი მოსუცი სნიანი. სმაჯდა მეივესეჯ მიღწის თქმა, ყოჯული მისი წიანი. ერთს დღეს შესთხოჯა სელმწიფეს: „შენი ჰტირძე შენიო, რადჯან რომ ღმერთი ბრძანდები, მე ახელოზათ მქმენიო!...“ უბოძა ახელოზობა ჭ ბრძანა: „ახეო ჭ სელაო, მოდი რამ სასწაული კქმნათ ჭ გაჯგვირგოთ ყველაო!...“ ვეწირმა ჰკადრა. „თუ კი გსურს შეს თაკის გამოახენაო, მისმინე, უცსოს სასწაულს მოჯახდენთ მე ჭ შენაო!...“ ვეწირის რწვეთ სასახლე აავესე ნეხვით, თაშკებით; კარნი, თანჯრები დაკეტეს ჭ გამალესეს მუშებით... თორძეტს დღეს უკან მოვიდნენ, რომ ნასონ სასწაულია, რაკი გააღეს კარები, ცხვირს ეჯათ მურალი სწია!.. ნახეს მრავალი თუნდური, ჰია, მატლი ჭ მლილია, მმოვრი, ხირქი ჭ სიბილწე, სულ-ყველა თავმოყრდილია!.. მეფე განრისსდა ამასეჯ ჭ შეუტია ვეწირსა: „როგორი სასწაულია?!... ეს სომ მე შესჯანა მქმისა?..“ მაშინა ჰკადრა ვეწირმა: „თქვენ რასეჯ მოჯდით გულიო?..“ როგორძე ღმერთი ბრძანდებით, ისეთივე სასწაულიო, ჩვეჯან სომ ესეჯ დიდაა, არც მეტი გამოჯგვიჯაო, ვილაა დამწუნებელი, ან ჩვენსეჯ ვინა ჩიჯაო?!...“

ამ იჯავის ამსსნელი ანდაჯაა მკულიო:
 „რა ნაირძე მღვდელააო, იმ ნაირი ურძიო..“

მეფე ღ მისი შვილები.

ერთსა დიდებულსა მეფეს ოც-და-ათი შვილი ჰქვანდა,
 (მე ეს მიკვირს ამაშია, რომ სულელებს მასა ჰქვანდა!)
 გასდა მეფე მძიმედ ავით, სივვდილზე მიდგა ის არი,
 ინატრა თვისი შვილები ღ ოც-და-ათი ისარი.
 იასღენ შვილნი, მოართვეს ისრები ერთათ შეკრული!..
 მოზიდა მეფემ სატყხად, მაგრამ ვერ ამტკრევს ბეკრული!..
 მერმე მოზიდა ცალ-ცალკე, დალენ თვითო თვითოთა
 ღ თვისთა ძეთა უბრძანა: გვირეკეთ თქვენც ერთათ იუთათ:
 თუ ერთს ჰირსეუდ სართ განუწყულ, ვერას დაგაკლებთ თქვენც
 მტრები,
 ამის იგავათ განკენეთ ერთათ შეკრული ისრები,
 თუ გაიურებით, მაშინ გი დაგლეწენ თვითო თვითოსსა,
 თუითცა მოგთსრბან მოუგრითურთ, როგორც შემადნე ლითონსა.

ნათქომიც არის ამისთვისინაო:

ქმა-მმისთვისინაო, შაკდლისთვისინაო..

ამხანაგი ნუ გმულსო,

საშოკარი ნუ გმურსო....

იზარალებს უაგელთვისა, ვინც არ უსმენს ბატონსაო,
 მტელი ცხვარში გაერია, ვაჟ ერთის ჰატრონსაო!..

მეფე & მისი შვილები.

მეფე სტხოვრებდა მოწყალე, მოსამართლე & მდიდარი, მას შვილი ჭეუანდა ჭკვიანი, უჭრთამო, შეუსიდარი. რაჟი მოსუცდა სელმწიფე, იფიქრა: „შრომა მეუფა & თავის საცოცხლე შივე, შვილს დაულოცა მეუფა. მასთან უბრძნა: ესანამ მე ცოცხალი ვიყო, მანამდის, ხელს ნუ შეასუბ საღაროს, დაიეც მცირე ფარამდის & როცა მოკვდე, მამინ კი გლახაკებს უწყალობეო, ჩემის სულისთვის ეგება გამესნას ცოდვის ღობეო!...“

უსმინა შვილმან მამასა, კარგათ მეუფობდა იგია, ბჭობდა & მოსამართლობდა, როგორც სელმწიფის რიგან; ღამე ვიდოდა ცხენითა, უკან იასლის ღამწრები, ამ გარის უოფა-ჭტევისა არაჟინ იყო მომწწრები, მოჭსენდა მოსუცს, ჭკვირობდა, (დასაჟერთაც მსელა), & ისმო შვილი, აუსსნას, მან თვისა სჯტეულია. წარმოსდგა ნორჩი სელმწიფე & მოასსენა მამასა: თქვენ გიკვირთ ჩემი ჭტევაო, ეს მოასწაკებს ამასა: თქვენს შემდეგ გატემულობა, არ წაგადგებათ არასა!... არ გაგინათებთ ცოდვის გზას, ვით მე ღამწრები ღამქას!... იამა მოსუცს შვილის თქმა, იმას დაუუდა ჭკაშა, ბრძანა & გასცა საუნჯე ჭკრიკთა & გლახაკთ წარშა.

ეს თქმა, თუ გესმის, გასწავლის: ვანხონოთ ჩვენი სულია, ვიდრე ვცოცხალვართ გლახაკთა შეუმისუბუქოთ წულუღა, ნათქამაც არის: ეჭონდესო, შენ ღმობიერი გუღა, & რახაცა გასცემ შენა, რაც არა დაგარუღა.

იმედიან ზე ცხელი იმის ზე ცხელი

ორნი ძმანი.

ორნი ძმანი გაიყარნენ ღ კაიეკს უკუღაჟერი,
 ისე მშვიდათ განაწილეს, ჭკვირდებოდა მათი მტერიც;
 ორი ორმო ჰურიც გაეკეს, უფროსსა ჭსკვდა კალას აქეთ,
 მეორე ძმას—მის შირ-და-შირ, იყვნენ ორნი ტკბილათ ღ მსიკით;
 უფროსსა ესკა ცოლ-შვილი, უმცროსი მარტოკა ობდა,
 არცა რა ძმისა ჭშურდა მას, არცა რას სსვისტან დაობდა,
 უფროსი თავის ორმოდგან ჰურს ამოიღის მალულად
 ღ ძმის ორმოში ჩაჭყრიდის, მის უხილაკად, ფარულათ,
 იტყუადის: ემომკებნი მეგანან: ცოლ-შვილი, ღმრთისა წყალობა:
 მას კი არა ჭუკეს არაგინ, მარტოკა ჭსკვდების წყალება...
 უმცროსიც თავის ორმოდგან ჰურს შეუმატის ძმისასა,
 იტყუადის: ემარტო-სელი კარ, სარწმოს ვიშოვი წდასსა
 ის კი წვრილშვილით სხსკეა,—შეკმატებ იმის ქისასა!...»

უივალმა ორთაჟ უმრავლა... რაღათ გინდა ჭდაკება?
 დამაფურე, სუეარელა, ეკარგი ჭქეს ღ წინ დაგკსდება.»

განძის - უფალი ღ მეზვერი.

ერთმა კაცმა, დიას ბუერი, ოქრო დაიღვას მიწაშია,
 სულ მარად იგი ასიოვდა, ცხადათა ღ სიძმარშია,
 დღე-ყოველ იქვე მოვიდის, ათვადიერებს თვისს განისსა,
 თურმე, სუ იტყვიოთ, ეს სჯემე შეუმსიკეია სსკა კაცსა...
 უცხო მეზვერმა იფიქრა: ამოვთსრი განიქუღასაო,
 სწორეთ მე უფრო მოვიხმარ, იგი რას აქნევს ფუღასა!...
 მოთსარა ოქრო, მის ნაცვლად დამარსა დიდი ღოდა...
 რა მოიძებნა ჰატრონმა, ვერ ნასა ოქროს ზოდა,
 შექნა ტირილი, კაება, თავს შემოიერა სელია,
 ქურდი კი ჰკითხავს: რას სტირი, რასუდ სარ აგრე სელია?!...
 განძის ჰატრონმა შესივლა ქურდს თვისი უბედურება,
 ოქროს შოვნასუდ რამდენი დაეთმო მას უბურობა!...
 მშინ მიუგო მპარავმა: ნეტა რას სტირი აქაო?
 გინდ ოქრო იღოს მიწაში, გინდ ღოდი, კენტი ღ ქვაო...
 თავს რათ ივლავდი შიმშილით, თუმიც არ დახარუვიდიო?...
 დედა ვაცხონე ქურდისა, ბრძენი ყოავილა დიდიო!...

რომ ვითვიქროთ, ეს იგავი, რას გვასწავლის, ჩვენ რას გვა-
 მცნებს?
 ნათქვამია: ავი ძაღლი, არც თვითონ სჭამს, არც სსკას აჭმევს.
 გამოხენილის სიძდიდრის სარუვა, სმარება—ჭავისა,
 «მიწას დაფლული განძი კი—იტყვიან—ეშმაკისა!»

შეგნელი.

შეგანთა ადგილთა შეოფელს, ვერ არ ენასა ბაღსა,
 მოვიდა ბარათ, შავიდა წალკოტს, თამაძი, ღაღია,
 შეუარ-შემოუარა, ნახა ყოველი ხე-სილი,
 მწვანელი, კარდნი, სამბახსნი, კაშლი ჭ მისალი დამენილი.
 იონა, ისიამოვნა, გულში აქებდა უფალსა,
 ჭ ადიდებდა შემომქმედს, მაღლი შესწირა მისს ქალსა!..
 ბოლოს წამოსთქვა: ემამაო! სულ კარგათ გინებებია,
 ეს კი არ არის კეთილათ, რომ ბაღასს ნესვი აბია,
 დიდს ხეს კი მცირე კაკალი... ეს მხელი გასატებია!..

ვისს საქმეს სვიდა, ჭკიცსავდა, შახედეთ სულელს, მზე-ბნელ-
 სა?!..

მივიდა ნიკვზის ძირასა, იქ მიემინა შეგნელსა.
 ამ დროს შემოუდა შედ უკავი, ძირს წამოაგდო კაკალი,
 გაუბო შუბლი შეგნელსა, დაწყებინა კანკალი!..
 შეხე წამოსტა შეგნელი ჭ ღმერთსა მაღლი შესწირა:
 «შენ უკეთ გავინიანა!» — მან წმინდის გულით შეჭუვირა:
 «ამაშედ დიდი რომ ჭბმოდან სულ გამიჭულეკტდა თავსათ,
 აღარა გცოდებ უფალო, აღარას ვიტყვი ავსაო!..

იგავი ამას გვასწავლის, სულელურს ნუ რას ჭბოდანო,
 ანდაზაც ამბობს: ეკაცი ბჭობს, ღმერთთა კი იცინოდანო..

ღვინის ძალა.

სულთან საღიმ ჭკითსა ვეზირს: «ღვინოს რათ ელტვის ერიო, რადგან ამ სასმელს ბოროტი თან დასდეკს მრავალ ფერო?..»
 ვეზირმა ჭკადრა: «ბოროტს ვიჭ, თუ ძირიელ დაკითვერიო. თუ დაეზარსოშდი, მაშინ გი, სულ სიკეთესედ კმდეერიო...»
 ღვინო გაცს აძლევს მხნეობას, საშიშს არ მოარიდებსო, ბრძანს თვალს აუსუნს, გოჭლს ავლენს ჭ გლახაკს გაამდიდრებსო...
 მაშინ სულთანმა უბძანა სამი ხეიბრის მოყვანა, შირ-და-შირ დასსეს, დაათურეს, მათ შესცქეროდა ჭკეუნა.
 ბრძამ შესძანა: «ვიშ ამ ღალს, ერთს გიდეკ დავლეკ სავსესო, დემართო ადიდე კელმწიფე, რა წითელს ღვინოს გვასმევსო!..»
 ეს თქმა იწუნა საზუარმა, შეჭკვირა: «ვირო, გლახაო, ვისთანა ბედავ მაგის თქმას, შენ ჩემგან გასაღასაო?!..»
 კელმწიფის მსემა, არ კტუფი, მე შენ არ გაშატოვო, ისეთას წისლს ჩატკემ ტკერდებში, ორივე ჩატმტერიოვო!..»
 აქ გლახამ შამოუძანა: «დაკა მაგ წუნკლასაო, მოკალ, დახესე აგუწე, სისხლს მე კვლამ მაგისასო!..»
 მაშინ წარმოსთქვა ვეზირმა: «ეს გახლავს ღვინის ძალაო: ან ბრძამ რით ნახა, რომ ღვინის ფერი არ შეეშალაო, ან გოჭლი ამ ბრძანს რით ჭკლავდა, რომ იძან აეშალაო, ან გლახა ბრძმის სისხლს რით ჭწლავდა, რა უნდა მიუთვალაო?..»

ძველათ უთქომთ ჭკვიანებსა, ბრძნებსა ჭ თათრის მოღებსო: «განა ღვინოს ვინც რომ დალეკს ჭკვასაც თან ჩაყოლებსო?..»
 მაგრამ სშირათა გვსმენა, რომ ღვინოს ბევრი ჭმონებსო...
 ღოთობა დიას ცუდია, თუ ვინმე გატკივონებსო.

ზ ა ნ დ უ კ ი

ს ა რ ო ნ ე გ ი :

გვ. რღმე

1	წინასიტყვაობა.	1.
2	გლეხი კაცი და მეღა.	3
3	საწინდრები.	5
4	მკელი და მეღა.	7
5	უკავი და მეღა.	9
6	ცნობის მოყვანე	11
7	ლომი	12
8	მეღა და წასუნო.	13
9	ლომი წილაღობაში	15
10	ვირი და ბუღბული	16
11	გლეხი და მდინარე	18
12	მეღა და უურძენი	19
13	მეღა და ვირი	20
14	გლეხი კაცი და ძაღლი	21
15	კატა და ბუღბული	23
16	ჭრიჭინა და ჭიანჭველა	25
17	გედი, კიბო და თევზი.	26
18	მკელი და მწყესები.	27
19	ბერიკაცი და მოკამაჯირე.	28
20	გლეხიკაცი და გველი	29
21	მკელი და კატა	30
22	მაიმუნი და სარკე	32
23	მაიმუნი და სარკე	33
24	ლომი და მკელი.	34

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

25	ვირი და გლეხი	35
26	მგელი და წერო	36
27	ფეხვის ბახალა	37
28	მუნწი და ჭათამი	39
29	მგელი და გუგული	40
30	მაიმუნი და სათვალეები	42
31	<u>სხილო</u> საერისთაოზე	44
32	<u>მგელი</u> და კრავი	46
33	გუგული და ორბი	49
34	კატა და მსარეული	50
35	გლეხიკაცა და თხა	53
36	გლეხი კაცი და გველი	55
37	მამალი და მარგალიტი	56
38	თრითინა	57
39	ორბეული	58
40	შრომანი და კატის კნუტი	60
41	ორი ძაღლი	62
42	<u>ლამა</u> და კოლა	64
43	გლეხი გაქირვებაში	65
44	წუნია სარძლო	67
45	ბაუაუნი მთხოვნელნი შევისა	71
46	ძაღვების მეგობრობა	74
47	გლეხიკაცა და ჯვანჯგი	75
48	მაიმუნი	76
49	ვირი	77
50	მგელი და თაგვის წრუწუნა	79
51	ურადობა ერისა	81
52	ორი ბაღლი	82

66-ის 1-ე იმედი 82
66-ის 2-ე იმედი 82
66-ის 3-ე იმედი 82

„სიბრძნე-სიცრუიდგან“ ცალკესილი ზრეკებისა.

52	ვირი და შუკელი	83
53	ობოლი და მისი ღუდა.	84
54	კუ და მოწიელი.	85
55	დათვი და გლეხი.	86
56	საბი ქორი	—
57	ჭურდი მკურავი.	87
58	მესილე და მწუქსი	88
59	ქსა.	89
60	მეიუ და მსატკარი	90
61	სასწაულთ-მოქმედი.	91
62	მეიუ და მისი შვილები	92
63	მეიუ და მისი შვილი.	93
64	არნი ძმანი.	94
65	განძის-უფალი და მესვერი.	95
66	ზეგნელი.	96
67	ღვინის ძალა	97

ს ი ბ რ ძ ნ ე ს ი ც რ უ ი დ გ ა ნ

დამბეჭდილია თბილისში, 1924 წელს, „საბჭოთა გამომცემლობის“ მიერ. — 1000 ეგზემპლარი.

უ მ თ ა ვ რ ე ს ნ ი ც თ ო მ ი ლ ე ბ ა ნ ი .

დაბეჭდილია	უნდა იყოს ასე:	გვერდი	სტრიქო
მეგრეშალა	მეგრეშალა	6	16
.....	და ლულოები	20	8
იმურობინა	ამურობინა	29	18
სწუხნარ	სწუხნარ	30	9
მოძმის	მოძმის	31	24
მზარეულს	მზარეულს	50	2
იმასავე	ამასავე	55	21
სახლკარის მცველმა, თე- ორმა ქოფაყმა „მურიამ	სახლკარის მცველმა, ერთგულ- მა, თეორმა, ქოფაყმა „მურიამ“,	62	2
მიუგო „მურიამ“ „რა	მიუგო: „მურიამ, რა	—	17
ვირსედ.	ვისსედ	—	24
გომია	გომია	63	9
კოლოები	კოლო	64	1
კრა	კრა	65	2
წელი	წელი	—	10
წყევლით	წყევლი	—	12/13
მოდის	მოდის	69	8
გადაჭქონდათ	გადაჭქონდა	76	15
ამას ქებას	ამას ვაებას	—	17
წამოუყარა	წამოუყარა	79	20

შემდეგი ორი სტრიქონია გამოკოებული მე 82-რე გვერდზედ, მე 19-ცე და მე-20-ცე სტრიქონებს შუა:

სანდრომ უშველს ზ გიგო მოექცა ბანსურთა'სედა,

წახლას ჭკანეფს, თან იტუნქსება, ეტუობა ღესქოფოსედა!..

გაგაოცებს	გაგაოცებს	88	22
თუ მასხარობ	თუ მასხარობ	89	15
სასწავლია	სასწავლია	91	18
მასა ჭკვანდა	მასა ჭკვანდა	92	5
მისი შვილები	მისი შვილი	93	1
ჭკვისაა	ჭკვისაა	95	20
შესძახა	შეძახა	97	10
ბედავ	ჭბედავ	—	13
მაგისასო	მაგისასო	—	17

შ ე ნ ი შ გ ნ ა :

იშვიათათ მოხდება რომ, სტამბაში რამე ცთომილება არ დაჰყვეს დაბეჭდილს წიგნს. ამისთვის, ვთხოვთ მასწავლებელთ, აქვე შესწორებული ცთომილებანი გაასწორონ ღედანშიაც, რომ ყმაწვილებმა მრუდათ არ გაიზებინონ „იგაგ-არაკები“.

